A°. 1861. No 102. Zaturdag 21 December. Vierde Jaargang.

BATAVIAASCH HANDELSBLAD.

Abonnementsprijs per half Jaar.
Voor BATAVIA .... f 12,50.
„ JAVA .... „ 15,—.
„ de BUITENBEZITTINGEN........ „ 17,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven franco.

HOOFD-BUREAU: te Batavia bij W. BRUINING. Te Samarang bij SOESMAN & Co. Te Soerabaya bij LE ROY & Co. Te Cheribon bij M. BLOK & Co. en A. A. RUZETTE. Te Pasoeroean bij WEIJERMANS & Co. Te Madioen bij C. L. VAN DER VOORT. Te Tagal bij A. J. VAN DER VOORT. Te Banjoemaas bij J. S. MARTHERUS. Te Padang bij R. H. VAN WIJK Rz. Op de Buitenbezittingen aan de Stoombootkantoren van den heer W. CORES DE VRIES en voor Nederland bij M. WIJT & ZONEN te Rotterdam.

Prijs der Advertentiën.
Voor de VIJF Woorden .... f 0,50.
„ iedere bij 1ste of meerdere herhaling .. „ 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentien voor de Mail-Editie dezelfde prijs.

Bij deze Courant behooren 2 Bijvoegsels.

Sluiting der Mail
Dingsdag 31 December a. s.

Uithoofde van het Kersfeest op Woensdag a.s., zal de Courant op
Dingsdag 24 December
worden uitgegeven.

Vendutiën.

Maandag 23 December, voor het woonhuis van den heer *Chevallier* door *J. Speet*,

en

voor het commissiehuis van *van den Biesen, Modderman.*

Dingsdag 24 December, voor het woonhuis van den heer *Snellebrand*, door *Gebr. Beijnon*,

en

voor het commissiehuis van *van Riet & ter Gouw.*

Vrijdag 27 December, voor het woonhuis van den heer *Dielwart*, door *van Slooten, Morgan & Co*,

en

voor het commissiehuis van *Cassalette & Co.*

Zaturdag 28 December, vendutie in het vendulokaal.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:
S. J. DE JONGH
met
J. BONIJ.
BATAVIA, 14 December 1861. (4982)

Bevallen van eenen ZOON, vrouwe *C. Kleijn, Le Couge.*
'S GRAVENHAGE, 24 Oktober 1861. (4991)

Voorspoedig bevallen van een' ZOON *A. Deeleman*, geb. *Tromp.*
BATAVIA, 18 December 1861. (5025)

Op den 8sten November ll. sneuvelde voor de versterking te *Goenoong Tongka (Bandjermassing)* onzen beminden Echtgenoot en broeder *T. C. H. van Vloten*, Ridder der orde van de Eikenkroon, Kapitein der Infanterie.

Allen die zijn opregt en beminnelijk karakter gekend hebben, zullen kunnen beseffen wat wij in den dierbaren afgestorven hebben verloren.

Wed. L. W. VAN VLOTEN, geb. *Resner.*
J. W. F. VAN VLOTEN.
M. L. VAN VLOTEN, geb. *Beukman.*
M. A. A. VAN VLOTEN.
C. E. VAN VLOTEN, geb. *Stavers.*

SOERABAYA, 12 December 1861. (4999)

Heden overleed alhier op 29 jarigen leeftijd, aan de gevolgen eener bekomene verwonding, onze krijgsmakker de 1ste Luitenant *Cateau van Roserelt*, adjudant bij het 7de bataillon.

Het bataillon verliest in hem een dapper en braaf Officier, en wij een goed kameraad.

Zijne nagedachtenis blijve bij ons in eere en aandenken.

De Commissarissen in den Boedel,
G. C. R. R. DE GRAEFF,
1ste *Luitenant.*
G. LUCHTMANS, *Officier van Gezondheid* 2de *klasse.*

(Z.- en O.- Afd. van BORNEO)
AMOENTHAI,
den 23sten November 1861. (4992)

Tot mijne diepe droefheid overleed heden den 11 December 1861, mijne innig geliefde Echtgenoot *Tap Hapnio*, in den ouderdom van 54 jaren, na eene gelukkige echtvereeniging van 36 jaren.

TAN ENG GOAN.
Majoor der Chinezen.

Vrienden en bekenden gelieven deze als eenige kennisgave te beschouwen. (4984)

Onze lieveling *Jacqueline Mathilde Augusta*, den 28sten Augustus ll. geboren, werd ons heden door den dood ontrukt.

J. SCHIFF.
H. J. L. SCHIFF, *Wessels.*
KARANG-SAMBONG, 13 December 1861. (4994)

Op de Vendutie van Maandag 23 Dec. 1861
zal zonder reserve, tot sluiting van rekening worden verkocht:
200 vaten KOOLTEER,
bij partij van 5 en 10 vaten.
50 *stukken VILT*,
500 douzijn GLASWERK,
bestaande uit diverse soorten Drink- en Vingerglazen, Karaffen, groote en kleine Stopflesschen.
95 douzijn Aardewerk,
Kopjes met schoteltjes;
25 douzijn Karwatsen,
3 „ Pleete Kandelaars.
Verder zal worden geveild:
150 *realen Zilverwerk*,
van de beste keur.
2 Gouden BUIKBANDEN met platen, enz. enz.
(5047) VAN DEN BIESEN & MODDERMAN.

VENDUTIE
Maandag 23 December aanstaande
VOOR HET COMMISSIEHUIS
VAN DEN BIESEN & MODDERMAN,
VAN DIVERSE GOEDEREN
Singapoor PLANKEN
van Diverse Dimensien,
KOOLTEER, LIJNOLIE, LIJNWADEN, GLASWERK, KRAMERIJEN. (5002)

VENDUTIE
Maandag 23 December 1861,
uithoofde van vertrek,
voor het Woonhuis van den Heer
H. Chevallier,
Op *Tanah-Abang* naast de Kerkhofslaan, door
J. SPEET,
van eenen netten INBOEDEL, bestaande uit:
Een Mahonijhouten Ameublement met Leder bekleed, een Eikenhouten dito, Ebbenhouten Etagères, Ledikanten, Boeken Kleerkasten, Toilet- en Waschtafels, Fransche en Engelsche Schilderijen, Engelsche Kroon-, Hang- en Tafellampen, Fransche Moderateurlampen, Serviezen en Pleetwerken, Hang- en Staande-Klokken, Keuken- en Dispensgereedschappen, Bloemen in potten.

Eene uitmuntende voor dit klimaat vervaardigde
PIANINO van *Jelmini*,
verder:
WAGENS en PAARDEN, waaronder een goeden MYLORD, en een Span deugdzame Macassaarsche WAGENPAARDEN vijf jaar oud, WAGENTUIGEN, enz., enz.

Benevens:
eene uitgezochte en zeldzame verzameling Japansche en Chineesche Rariteiten;

waaronder:
een' Chineesche Boekenkast en Tafels, met Ivoor ingelegd;
Japansche Lak- en Bronswerken, Porcelein en Kristal, en diverse Schoone en fijnbewerkte Voorwerpen in Ivoor, Sandelhout en Bamboe, enz., enz.

Zondag den 22 December te voren te bezigtigen. (4986)

VENDUTIE
op DINGSAG, 21 December 1861,
voor het Commissiehuis van
van Riet & Ter Gouw,
van DIVERSE LIJNWADEN, Provisien Dranken, Kramerijen, Glas- en Aardewerk, IJzerwaren, Spiegels, Verwwaren, etc., etc. (5008)

Op de Vendutie
van Dingsdag den 21 December 1861,
bij van Riet & Ter Gouw,
zal alsnog verkocht worden:
700 ℔ 2, 3, 5 en 7 draads Witte LORDINGS,
zeer geschikt voor Machineriën,
benevens
6 vaten ieder inh. 50 Ned. Pd. puik puik
Gezouten Spek.
(5010)

VENDUTIE
op Dingsdag, den 21 December 1861.
Wegens verandering van betrekking
ten huize van den Heer
I. J. J. Snellebrand,
Koningsplein W.Z. bij de RACE-LOODS.
Van eenen netten
INBOEDEL,
bestaande uit:
Kasten, Stoelen, Banken, Tafels, Ledikanten, Spiegels, Schilderijen, Eng. Lampen, Porcelein- en Glaswerk.
Twee welluidende PIANO'S
verder:
Goedgedresseerde WAGENPAARDEN, een VIS-A-VIS, HANDWAGEN, PALANKIJN- en TUIGEN etc.
En
ten ELF uren.
Het WOONHUIS en ERF,
met bijgebouwen en Stalling voor 20 Paarden.
Inmiddels uit de HAND te KOOP, te bevragen bij
(4989) GEBR. BEIJNON.

VENDUTIE
Vrijdag 27 September 1861,
wegens vertrek,
voor het woonhuis van den heer
DIELWART,
op Tanah Senin naast het huis van den heer Lück,
door
van Slooten, Morgan & Co.,
van eenen netten INBOEDEL, bestaande uit Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Stoelen, Kasten, Canapés, Ledikanten, Tafels, Porcelein-, Glas- en Aardewerk, Provisien, een welluidend Draaiorgel, Matten, Martevanen, Keukengereedschappen.

Voorts nog:
een zoo goed als nieuwe MYLORD, een BENDIE, drie spannen goedgedresseerde WAGENPAARDEN, Engelsche WAGENTUIGEN, etc. (5032)

VENDUTIE
Zaturdag 28 December 1861,
Wegens vertrek voor het Woonhuis van den WelEd. Heer
VALKENAAR,
Berendrechtslaan, door
VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,
van eenen netten
INBOEDEL,
bestaande uit:
Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Stoelen, Tafels, Kasten, Ledikanten, Canapés, Porcelein, Glas- en Aardewerk, Matten, en eindelijk een Bendie, een Mylord, Wagen- en Bendiepaarden, Tuigen, etc.
(5050) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

VENDUTIE TE BUITENZORG.
Zaturdag den 28 December 1861,
in een huis tegen over de *Garnizoens Infirmerie* door
F. H. Exel,
van een goed onderhouden
INBOEDEL,
bestaande uit:
Kasten, Stoelen, Tafels, Spiegels, Schilderijen, Lampen, Speeldoozen, Horologien,
eene fraaije collectie SCHELPEN en ZEEGEWASSEN. (5033)

De Verkoop
van de 2/12 in de Tabaksonderneming
BLITAR (Residentie Kedirie),
is thans definitievelijk bepaald op
15 *April* 1862,
binnen Amsterdam in de Brakke Grond in de Nes, des middags ten 12 ure, ten overstaan van den Notaris Th. H. Oldenboom, gevestigd te Amsterdam.

De 2/12 zullen eerst ieder afzonderlijk en daarna gecombineerd in veiling worden gebragt.

De Kaart der Onderneming, Exploitatie-Staten, Veilings-Voorwaarden enz. liggen bij tijds ter Visie ten Kantore van genoemden Notaris, op de Prinsengracht over de Kruisstraat, terwijl bovendien inlichtingen gegeven zullen worden bij de Notarissen HARTEVELD en Mr. TH. A. KLINKHAMER te Soerabaya, Mr. R. V. HEIJLIGER te Batavia en C. D. OOSTERHOUT te Samarang.
(5049)

VERKOOPHUIS.
Wederom ontvangen:
Prachtige MODERATEUR LAMPEN,
TRANSPARENTE ALBASTE HANGSTOLPEN,
„ NACHTLAMPEN en THEESTOOFJES.
Een assortiment PRESENT- en BOUILLONKOPPEN.
TOONEEL- en NACHTKIJKERS.
Amerikaansche KLOKKEN.
Porceleine Serviesen,
Effen- en met Gouden randen.
Cristallen Glazen in stellen,
EAU DE COLOGNE HS. en andere PARFUMERIEN,
van de *Société Hygiénique.*
Delicieuse RHIJN- en andere WIJNEN en LIKEUREN.
Benevens Heeren en Dames REIS-NECESSAIRES, SCHEERETUIS en CASETTES,
alsmede:
Amerikaansche KINDERWAGENS.
(5034) W. S. VAN HOGEZAND Sr.

Op nieuw ontvangen:
DIAMANT PENNEN
van Mallat,
MAMMOTH GOUDEN PENNEN in etuis.
STALEN PENNEN
van
GILLOTT,
MITTCHELL,
HINKS, WELLS & Co.
CORRESPONDENCE,
DAMASCUS STEEL,
en andere soorten,
bij
(5030) W. BRUINING.

Op nieuw Ontvangen:
Versche ZOETEMELKSCHE KAAS,
„ HAMMEN,
„ BOTER, van der Leeuw.
Bij
(5040) ZEEHANDELAAR & Co.

Verkoophuis.
Ter gelegenheid van het KERSFEEST zal aldaar de avonden van **Maandag** den **23** en **Dingsdag** den **24** dezer
eene rijk versierde Kersboom
ten toon gesteld zijn.
(5046) W. S. VAN HOGEZAND Sr.

Ontvangen:
Bij ZEEHANDELAAR & Co.,
Prachtige SCHRIJF-PORTEFEUILLES.
ISOLOIRS, voor Piano's.
KANTOOR BLAKERS.
KANTOOR WATERFONTEINTJES,
REIS NECESSAIRES, enz., enz. (5041)

Eerste kwaliteit
Bantamsche Dakpannen,
voortdurend verkrijgbaar bij
(5055) P. LANDBERG & ZOON.

Prachtige Etagère Flacons,
Idem Fransche Waaijers.
(5042) ZEEHANDELAAR & Co.

Boekhandel LANGE & Co.
Per Mail Ontvangen,
HOLLAND:
ALMANACH Comique .... }
„ Prophetique. ...... } 1862.
„ D'illustrations modernes. }
Mede voorhanden.

Kantoor-Almanak 1862	f	—,50.
„ opgeplakt	„	1,—.
opgeplakte Almanak met plaat	„	1,50.

(5053)

CHRISTMAS-CAKE.
Op bestelling bij
(5037) LEROUX & Co.

BUREAUHANDEL. W. BRUINING.
Steeds voorhanden eene groote collectie
KANTOORBOEKEN,
in alle formaten, reglures en banden.
POSTPAPIEREN
in diverse qualiteiten,
wit en azuré, geliniëerd en ongeliniëerd.
BILLETPAPIER.
groot en klein
ROUWPOST
met bijbehoorende Enveloppen,
PROPATRIA EN VELIN-SCHRIJF PAPIER
in soorten.
KARDOES- en PAKPAPIER, VLOEIPAPIER,
prima qualiteit.
(5031)

Benoodigd voor de Suikerfabriek *»Pesantren,"* *Kedirie,* een bekwaam ADMINISTRATEUR.

Adres per franco brieven of in persoon bij SCHIMMELPENNINCK & Co. Soerabaya of TIEDEMAN & VAN KERCHEM Batavia. (5009)

Voor het land TJOMAS bij *Buitenzorg,* wordt gevraagd :

een Europeesche OPZIENER,

bekend met de Koffijkultuur.

Gegadigden gelieven zich met franco brieven of in persoon, te wenden aan den Administrateur op genoemd land.

Tjomas, 16 December 1861. (4985)

EEN MOLENAAR, bekend met alle werkzaamheden, wenscht geplaatst te worden op een **Rijstpelmolen** of **landelijke Onderneming.**

Adres: Lt. C, POSTE RESTANTE CHERIBON.

Brieven *Franco.* (5017)

Een jong mensch onlangs van Nederland aangekomen, verscheidene jaren in den Handel werkzaam geweest zijnde, bekend met de Fransche en Engelsche talen, het houden der bijboeken en verdere kantoorwerkzaamheden; zag zich gaarne alhier of elders geplaatst. De beste getuigenissen kunnende produceeren gelieve reflecteerenden zich te vervoegen met franco brieven onder No. 5028.

(5028) BUREAU HANDELSBLAD.

Aan eene School te Batavia verlangt men eene **SECONDANTE**, die lust en geschiktheid bezit, om in eene laagste klasse werkzaam te zijn.

Franko brieven onder Letter M. bij de Boekhandelaren

(5054) LANGE & Co.

Bij akte verleden voor den ondergeteekende op dato heden, is nadat vooraf de tusschen **Nicolaas van Riet** en **Antoni Wijnveldt**, kooplieden te BATAVIA onder de firma **VAN RIET & TER GOUW**, bestaande *Vennootschap van Koophandel*, te rekenen met primo Januarij 1862 was ontbonden, aangegaan eene nieuwe *Vennootschap van Koophandel* meer speciaal tot het drijven van TOKO en COMMISSIEHANDEL onder de firma :

van Riet & Wijnveldt.

De Vennootschap is aangegaan voor den tijd van **twee jaren**, eenen aanvang nemende 1°. Januarij 1862, doch zal wanneer geen der Vennoten minstens **zes maanden** vóór het verstrijken van dien termijn kennis geeft van zijn voornemen om de Vennootschap te ontbinden voortloopen tot Ultimo December 1865. Elk der Vennoten heeft de teekening der firma, behalve voor het opnemen van gelden, waarvoor de teekening der beide Vennoten zal worden vereischt; ook zullen de Vennoten noch zichzelven, noch de firma als BORG ten behoeve van **derden** kunnen verbinden.

De t. w. Notaris,
HEIJLIGER.

BATAVIA,
16 December 1861. (4990)

Debiteuren en crediteuren in den boedel van wijlen den 1sten luitenant *Caleau van Rosevelt*, worden verzocht binnen drie maanden aangiften of betalingen te doen, bij

De Commissarissen in den Boedel,
G. C. R. R. DE GRAEFF, *1ste Luitenant,*
G. LUCHTMANS, *Officier van Gez. 2de klasse.*

(Z.- EN O.-AFD. VAN BORNEO),
AMOENTHAIJ, 25 November 1861. (4993)

Debiteuren en crediteuren in den boedel van wijlen den Heer *Paulus Andreas*, worden verzocht binnen drie maanden betaling of aangifte te doen aan de Testamentaire Executeuren

Wed. J. C. ANDREAS, *Kessler.*
K. F. E. ANDREAS,
HERMAN SCHALLIG,
S. SERLÉ.

SAMARANG, 13 December 1861. (4987)

De bewilliging in de tot stand brenging der

Koloniale Zee- en Brand-Assurantie-Maatschappij

door Z. Exc. den Gouv. Gen. v. Ned.-Indië,

bij besluit dd. 2 December 1861 No. 3, verleend zijnde, zoo worden deelhebbers in voorzegde MAATSCHAPPIJ bij deze herinnerd dat de eerste storting à 10 pCt. of **ƒ 500,—** per aandeel, bepaald is op den **15den December eerstkomende.**

De Directeuren van genoemde Maatschappij,
Mr. R. V. HEIJLIGER,
Mr. TH. SCHUURMAN JOHZN.

BATAVIA, 3 December 1861. (5006)

Take notice.

Any person wishing **copies of portraits** taken during the past year by W. WOODBURY, must apply before the 31th December, as all negatives (unless registered) taken up to that date will be destroyed.

WALTER WOODBURY.

RIJSWIJK, Dec. 1861.

Lees hier.

Personen die **afdrukken van portretten** wenschen te bezitten, gedurende dit jaar door W. WOODBURY vervaardigd, worden verzocht daarvan vóór 31 December e. k. kennis te geven, daar bij gebreke van dien, alle negatieve beelden worden uitgewischt.

WALTER WOODBURY.

BATAVIA, Dec. 1861. (4975)

Parapattan Weezen-Gesticht.

Wordt gevraagd:

een eerste Onderwijzer,

geëxamineerd in den **derden rang**, op eene maandelijksche bezoldiging van minstens **Twee Honderd Gulden**, en met bepaling dat men zich aan de dienst van het Gesticht voor een tijdvak van vijf jaren moet verbinden.

Nadere informatien te bekomen bij den Vice President der Directie, den WelEd.G. Heer Mr. T. H. DER KINDEREN.

Gegadigden gelieven zich vóór 31 December e. k. onder overlegging van bewijsstukken franco te adresseren aan

Het Lid, tevens Secretaris der Directie,

(5018) H. SCHRöDER VISSER.

The Mercantile Fire Insurance Company.

Kapitaal groot 2,000,000 pond Sterling.

DIRECTEUREN :

Voorzitter de Heer *John White Cater*, van de Firma W. Cater, Sons & Co.
2e. " " " *Charles Morrison*, van de Firma Morrison, Dillon & Co.
de Heer *Anselmo de Auroyare*, van de Firma A. D. Auroyave & Co.
" *Alexander Henry Campbell*, van de Firma Finlay, Campbell & Co.
" *Philip Chas Covan*, van de Firma Covan, Lubbock & Co.
" *Edw. Covan*, van de Firma Drake, Kleinwort & Cohen.
" *Jas Du Buisson*, van de Firma Henckell, Du Buisson & Co.
" *Pascoe Du Pre Grenfell*, van de Firma Pascoe Grenfell & Sons.
" *Adolphus Klockmann*, van de Firma Klockmann & Fesser.
" *Junius Spencer Morgan*, van de Firma George Peabody & Co.
" *John Mollest*, in Austin Friars Passage.
" *George Garden Nicol*, 2e. Voorzitter van de Chartered Mercantile Bank of India, London and China.
" *Peter P. Ralli*, van de Firma Ralli Brothers.
" *John Henry William Schröder*, van de Firma J. H. Schröder & Co.
" *Robert Smith*, van de Fima Robert Smith & Co.
" *Frederic Somes*, van de Firma Somes, Mullens & Co.
" *George Young*, van de Firma Begbie, Young & Co.
(met magtiging het getal Directeuren te vermeerderen).

BESTUURDER :

De Heer *George Henry Whyting.*

AUDITEURS :

De Heer *William Ferguson*, van de Firma Robert Benson & Co.
" *Charles Richard Harford Junr.*, Lloyds.

KASHOUDERS :

De Heeren *Glyn, Mill & Co.*, Lombardstreet.

PROCUREURS :

De Heeren *Bircham, Dalrample & Drake*, 46 Parliamentstreet, Westminster.

De Directeuren hebben het genoegen bekend te maken, dat zij thans bereid zijn assurantie te sluiten op alle soorten van risico's in het vereenigde Koningrijk.

De premien zullen in alle gevallen zoo laag mogelijk gesteld, en geregeld worden met zorgvuldige inachtneming van den voorgestelden risico. De Maatschappij staat den verassureerden alle voordeelen toe van verbeteringen op het verassureerde gebouw gedaan.

De Maatschappij zal zich steeds onderscheiden door hare vaardigheid en mildheid in de betaling van schaden.

Het gewigt van het onderwerp van assurantie thans beter begrepen en gewaardeerd wordende, zoo is het noodzakelijk dat iedere Maatschappij, welke op zich neemt het verlies door Brand veroorzaakt terug te geven, in staat zij haar vermogen om zulks te kunnen doen, aan te toonen. Als bewijs van de soliditeit van de **Mercantile Fire Insurance Company** wordt aangeteekend dat haar Kapitaal is :

Twee Millioen Ponden Sterling,

en dat het Kapitaal, reeds betaald en uitgelegd, bedraagt:

Twee Honderd Duizend Ponden Sterling.

De ondergeteekenden, benoemd zijnde tot Agenten op *Java* van bovengenoemde Maatschappij, deelen bij deze mede, dat zij bereid zijn om POLISSEN van ASSURANTIE te verleenen op **Pakhuizen, Goederen** en **Woonhuizen** met **Ameublement** gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelve.

(5056) THE BORNEO COMPANY LIMITED.

Northern Assurance Company

gevestigd te LONDON sedert 1836.

BRAND- en LEVENSVERZEKERING.

Kapitaal groot 1,295,760 Ponden Sterling.

De Ondergeteekenden Agenten van voornoemde Maatschappij voor Java en de omliggende Nederlandsche Bezittingen, gaan steeds voort met het sluiten van Polissen van Assurantie op de meest billijke en voordeelige voorwaarden op **Woonhuizen**, met het daarin aanwezige **Ameublement, Pakhuizen, Goederen, Koffij-, Thee- en Suiker-Etablissementen.**

(4841) MORGAN, MELBOURN & Co.

PHOTOGRAPHISCH ATELIER,

RIJSWIJK,

VAN

WALTER WOODBURY.

dagelijks geopend van half **acht** tot **12** uur.

(4977)

Hotel Soerakarta.

De ondergeteekende heeft de eer HH. reizigers kennis te geven, dat hij sedert 1 December zijn HOTEL alhier heeft geopend, en beveelt hetzelve bijzonder aan, door de aangename ligging in het schoonste gedeelte der Hoofdplaats, zijnde hetzelve vroeger bewoond geweest door den WelEdel Gestr. Heer NOLTEN.

Tevens geeft hij de verzekering al het mogelijke te zullen aanwenden, om het verblijf aangenaam te maken.

H. W. VAN VUURDEN.

SOERAKARTA, den 1sten December 1861. (4988)

Notice.

The Second Annual GENERAL MEETING of British Residents in Batavia (prescribed by act of Parliament) will be held at the Office of this Consulate on **Tuesday** the **24th** instant at 2 o'clock p. m.

JAMES McLACHLAN,
H. B. M. Acting Consul.

BRITISH CONSULATE.
BATAVIA, 16 December 1861. (5001)

Waarschuwing.

De ondergeteekende, de reis herwaarts volbragt hebbende per het Ned. Barkschip **Zeenimph**, Kapt. **J. T. Graadt van Roggen**, neemt de vrijheid, ook namens verscheidene zijner mede-passagiers, repatriërende personen uit te noodigen, zich in hun eigen belang bij hem te vervoegen, alvorens Passage met dien bodem te bespreken.

J. OBDAM.

BATAVIA, 21 December 1861. (5024)

Bataviaasch HANDELSBLAD.

Heeren Inteekenaren op het BATAVIAASCH HANDELSBLAD worden beleefd verzocht, hun *Abonnement* voor het **Eerste Halfjaar 1862** bij tijds te verlengen, ten einde van de geregelde toezending van dit Blad verzekerd te zijn.

Aanvragen om nieuwe Abonnementen worden eveneens, met *duidelijke opgaven* van Naam, Voornaam en Woonplaats, bij tijds verzocht, om daarna de oplage te kunnen regelen.

PRIJS PER HALFJAAR:

Voor *Batavia*............................ ƒ **12,50.**
" *Java*............................ " **15, —.**
" de *Buitenbezittingen*............................ " **17,50.**
" *Nederland*............................ " **22,50.**

Prijs per Jaargang voor de MAIL-EDITIE:

Aan de Drukkerij te ontvangen............ ƒ **20, —.**
Op *Java*............................ " **22,50.**
" de *Buitenbezittingen*............................ " **25, —.**
In Europa, franco per Overland-Mail........ " **27,50.**

De Inteekening en Storting der Gelden, alsook voor de Advertentiën, kan mede geschieden bij

de Heeren M. BLOK & Co. en A. A. RUZETTE te *Cheribon.*
" " A. J. VAN DER VOORT te *Tagal.*
" " SOESMAN & Co. te *Samarang.*
" " DE GROOT, KOLFF & Co. te *Samarang.*
" " GEBR. GIMBERG & Co. te *Soerabaya.*
" " WEIJERMANS & Co. te *Pasoeroean.*
" " J. S. MARTHERUS te *Banjoemaas.*
" " C. L. VAN DER VOORT te *Madioen.*
" " R. H. VAN WIJK, Rz, te *Padang*, en
op de *Buitenbezittingen* aan de Kantoren der Stoombooten van den Heer W. CORES DE VRIES.

Ook kan men ingevolge bekendmaking van den Directeur van Financiën dd. 4 Mei ll. bij de Hoofden van Gewestelijk Bestuur Wissels en Stortings-Bewijzen erlangen ter overmaking van Gelden.

De Uitgever,
W. BRUINING.

BATAVIA, 20 *November* 1861. (4976)

E. FRANK'S Hand-Uitgave

van het

STAATSBLAD

VAN

NEDERLANDSCH-INDIË

van 1816 t/m 1861,

ten *meest gereeden gebruike* ingerigt;

onder bijvoeging van :

1°. **Overzigtslijsten** en Aanteekeningen in den text, aanwijzende het geheel en het verband der onderwerpen;
2°. **Aanteekeningen** uit de bronnen **buiten het Staatsblad;**
3°. de meest zakelijke **Alphabetische Registers;** en eenen met de uiterste zorg doorwrochten eenvoudig ingerigten **algemeenen Index**, met **Klappers**, enz.

Drie deelen groot 12°.

Op de schriftelijke aanvragen van belangstellende Inteekenaren diene, dat vermits de loopende jaargang **(1861)** der officiëele editie, met de daarin voor Staatsbladen van vroegere jaren aangegevene wijzigingen of intrekkingen, *geheel* in deze vereenvoudigde uitgave verwerkt wordt, de afdruk alzoo ook pas in **1862** kan beginnen.

Zoolang die afdruk duurt en het bestek dat toelaat, zullen wij bovendien gaandeweg bijwerken en opnemen de Staatsbladen van 1862, — ten einde aan onze uitgave, op het oogenblik harer eerste verschijning, de meest mogelijke volledigheid bij te zetten.

Met het begin van den afdruk zal de inteekening op het werk GESLOTEN, en alsdan de inteekenprijs,

thans ƒ 40,-- en buiten *Batavia* het porto,

VERHOOGD *worden met* **40** *ten honderd en alzoo gebragt*

op ƒ 56,-- behalve het porto

Prospectussen op franco aanvrage verkrijgbaar en de inteekening voorloopig tot 15 Februarij e. k. nog open bij alle Boekhandelaren, bij de Correspondenten van dit Blad en te Batavia bij

(4981) W. BRUINING.

Singapore Dry Dock.

The **Patent Slip & Dock Co.** are prepared to execute Ship's repairs of all descriptions in the most efficient manner under the supervision of European Ship Wrights and Engineers.

The Dock (opened in March 1859) admits two Vessels at one time, being 400 feet in length, and there is considerable accommodation at the adjoining wharfs.

Information may be obtained at the office of Messrs. **Paterson, Simons & Co.** *Singapore.*

WM. CLOUGHTON.
Director.

New Harbour, Singapore.

Droogdok te Singapore.

De **Patent Slip en Dock Company** zijn bereid tot het doen van alle mogelijke reparaties aan Schepen en zulks op de meest voldoende wijze en onder opzigt van Europesche Timmerlieden en Werktuigkundigen.

Het Dok (in Maart 1859 geopend) kan twee Schepen te gelijker tijd bevatten, zijnde 400 voet lang en is hiertoe bijzonder geschikt door deszelfs aangrenzende Werven.

Informatien zijn te bekomen aan het Kantoor van de Heeren **Paterson, Simons & Co.** *Singapore.*

WM. CLOUGHTON.
Directeur.

New Harbour, Singapore. (5019)

Stoomvaart

IN DEN

INDISCHEN ARCHIPEL.

Het vertrek der Stoomschepen in iedere maand gedurende het jaar 1861 is geregeld als volgt:

van BATAVIA

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE
den 1sten en 15den.
naar SAMARANG en SOERABAYA
den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINKAWANG
den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG
den 23sten.

van SOERABAYA

naar MAKASSAR, TIMOR KOEPANG, DELHI en de MOLLUKKEN
den 13den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING
den 27sten.

Nadere inlichtingen te bekomen bij

W. CORES DE VRIES } te *Batavia* en te *Soerabaya*

(4978) B. KOPERSMIT & Co. *Samarang.*

Het vertrek van de stoomboot

OENARANG,

naar *Samarang* en *Soerabaya* is uitgesteld van den 20, op Donderdag den 26sten dezer.

Nadere informatiën bij

de Agenten,

(5020) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Vracht en Passage naar CHERIBON

met het Ned. Barkschip

BATAVIA,

Kapt. **J. J. Prange,**

om in het begin der volgende week te vertrekken.

Adres bij

de Agenten,

(5026) G. BUIJN & Co.

Passage naar NEDERLAND

wordt aangeboden met het snelzeilend nieuw gebouwd Nederl. Barkschip

BATAVIA,

Kapitein J. J. PRANGE,

wordende deze gunstige gelegenheid bijzonder aan repatriërende familiën aanbevolen.

Het schip zal tegen het einde van Januarij via **Cheribon** en **Indramaijoe** direct naar **Amsterdam** vertrekken.

Informatiën te bekomen bij den Gezagvoerder te Cheribon en alhier bij

de Agenten,

(5027) G. BRIJN & Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het gunstig bekende Nederl. schip

PETRONELLA CATHARINA,

Kapt. **C. H. van der Veen,**

thans liggende ter reede van Samarang, om met het einde van Januarij 1862 van hier naar Nederland te vertrekken.

Het schip is voorzien van ruime en luchtige hutten en voert eenen bekwamen Geneesheer.

Nadere informatien bij de Heeren VAN DEN BROEK & VEECKENS te Samarang of alhier bij

de Agenten,

(5038) C. BAHRE & G. KINDER.

Passage naar Nederland,

wordt aangeboden met het snelzeilend Nederlandsch Fregatschip

ZAANSTROOM,

Kapiten **R. L. SCHAAP,**

groot **324** gemeten Lasten.

Deze bodem heeft uitmuntende inrigtingen voor Passagiers en voert een geëxamineerd **Geneesheer.**

Het vertrek zal *van hier* plaats hebben vermoedelijk tegen medio Januarij.

Nadere informatiën te bekomen bij den Gezagvoerder te CHERIBON en alhier bij

de Agenten,

(5003) SCHIMMELPENNINCK & Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het wel bekende snel zeilende half Campagne schip

RESIDENT VAN SON,

kapitein BUTNER,

voerende een' geexamineerden scheepsdoctor en voorzien van ruime luchtige vertrekken.

Voormelde Bodem zal tegen den 15 Januarij 1862 direct van Soerabaya de reis naar Nederland aanvaarden.

Nadere informatien bij

de Agenten,

METZENDORFF, WILMANS, RUYS & Co., te *Batavia,*
en MATHIEU, EBBS, RUYS & Co., te *Soerabaya.*

(4979)

Gouvernements-besluiten, Benoemingen, enz.

Civiel Departement;

verleend:

een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den secretaris der residentie Soerabaja *C. Tromp* en aan den kommies ontvanger der inkomende en uitgaande regten, tevens havenmeester te Muntok, *H. van Rijgersma;*

een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ingenieur bij de telegrafische dienst in Nederlandsch-Indie *A. van Kerkwijk;*

ontslagen:

op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, *C. J. Soeters Gosenson,* vroeger gepensioneerd kapitein van het Nederlandsche leger, laatstelijk zout-verkoop-pakhuismeester, tevens fungerend algemeen pakhuismeester te Bandjermasin (Zuid- en Ooster afdeeling van Borneo);

op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de telegrafist der derde klasse *J. van Blarcum;*

ingetrokken:

het aan den zout verkoop-pakhuismeester, tevens fungerend algemeen pakhuismeester te Bandjermasin (Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo), *C. J. Soeters Gosenson,* vroeger gepensioneerd kapitein van het Nederlandsche leger, verleende verlof naar Nederland voor den tijd van zes maanden, buiten bezwaar van den lande;

benoemd:

tot directeur van de ambachts-school te Soerabaja, *A. H. Bisschop Greve'ink,* laatstelijk officier der marine;

tot cipier bij het civiel- en militair gevangenhuis te Weltevreden, de gepasporteer e adjudant-onderofficier bij het regiment Oost-Indische kavallerie *J. H. C. G. Hinze,* thans waarnemend onderschout te Meester-Cornelis (residentie Batavia);

tot eersten bode bij de weeskamer te Batavia, de geëmploijeerde ter griffie van den raad van justitie aldaar *C. F. Hesseling;*

goedgekeurd:

dat door den Adsistent-resident van Krawang,

is geschorst:

in de uitoefening zijner functien, de pakhuismeester bij het zout-hoofd-depôt te Pakkis *J. W. Smissaert;*

is opgedragen:

de tijdelijke waarneming der betrekking van pakhuismeester bij het zout hoofd depôt te Pakkis, aan den opziener der tweede klasse bij de kaneel-kultuur in de adsistent-residentie Krawang *M. Reep;*

tijdelijk gesteld:

ter beschikking van den adsistent-resident van Krawang, speciaal om te worden belast met de waarneming der betrekking van pakhuismeester bij het zout-hoofd depôt te Pakkis, de gewezen opziener bij de hout-stapelplaats te Boenga (Soerabaija) *F. W. Röner.*

Militair Departement;

bij de Militaire Administratie,

benoemd:

tot tweede luitenants-kwartiermeester, de adjudant-onderofficier *H. J. Maasland,* de sergeant-majoor *D. Kropveld,* benevens de fouriers *J. Mulder, A. Kiemeneij* en *F. A. Wimmer,* allen van de militaire school te Meester-Cornelis.

Marine Departement;

ontslagen:

op zijn verzoek, eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking onder toekenning van wachtgeld, de machinist bij het marine-établissement te Onrust *J. A. A. Wolff;*

uit 's lands dienst, de tweede machinist bij de dienst der gouvernements marine *J. Trappenburg.*

Benoemd:

tot élève bij de tinmijnen op Banka, de klerk bij den administrateur der tinmijnen te Blinjoe *J. van Zalingen;*

bevorderd:

bij de Militaire Geneeskundige Dienst,

tot officier van gezondheid der eerste klasse bij het groot militair hospitaal te Soerabaja, de officier van gezondheid der tweede klasse *E. F. J. van Kappen,* thans ter beschikking te Batavia.

* (Ten gevolge eener misstelling in ons vorig nummer worden deze benoemingen herhaald.)

Stilstand van het pensioen van Burgerlijke ambtenaren.

Bij artikel 27 van het Reglement op het verleenen van pensioen aan burgerlijke ambtenaren (Staatsblad 1837 No. 50) is bepaald, dat het pensioen stilstaat, wanneer een gepensioneerd ambtenaar op nieuw een bezoldigd staatsambt verkrijgt (weder in activiteit hersteld wordt).

Eene bijzondere, en naar wij vermoeden aan het tegenwoordig hoofd van het Indisch bestuur onbekende omstandigheid geeft ons aanleiding, genoemde bepaling in verband te brengen met den levendigen strijd, die sedert eenigen tijd in Nederlandsche en Indische dagbladen en geschriften wordt gevoerd over het financiewezen van NederlandschIndië.

Gedurende dien strijd is herhaaldelijk ter sprake gekomen de belangrijke invloed, dien de werkkring der Javasche Bank op het financiewezen en bij name op den geldsomloop moet uitoefenen.

Van vele zijden is beweerd, dat de werkwijze van dat geldinstituut niet beantwoordt aan de voordeelen, bij het octrooi aan de deelhebbers der J. B. toegekend en dat die Bank ook en bovenal door den zoo lang volgehouden hoogen rentestandaard, die in strijd is met het algemeen belang, meer werkt als een partikulier geldinstituut dan als een ligchaam, waaraan zoo groote voordeelen door de Regering zijn verzekerd met de uitdrukkelijke bedoeling, dat die moeten worden vergoed door de inspanningen der Bank tot den bloei en vooruitgang van handel en nijverheid naar krachten, *en beter dan thans geschiedt*, mede te werken.

In een artikel, in een der laatste nummers van het Tijdschrift voor Ned. Indië is het financiewezen van Ned. Indië ter sprake gebragt; daarbij is ook gewezen op de werking der JavascheBank en o. a. beweerd, dat de president dezer inrigting niet bezit de noodige financiele bekwaamheid, om de Bank behoorlijk aan hare bestemming te doen beantwoorden en dat hij daarom door een geschikt financier dient te worden vervangen.

Wij wenschen dat artikel thans niet te bespreken, waarvan o. a. de meening over den voor Indie noodigen standpenning geheel in strijd is met de onze; wij wenschen ons evenmin te mengen in die quaestie, zoover zij geheel van persoonlijken aard is. *Onze* denkbeelden over het financiewezen en den geldsomloop in Ned. Indie zijn bekend en indien de Regering die mogt beamen, dan moet geheel eigenaardig aan haar worden overgelaten, de personen te kiezen, die zij geschikt acht, de noodige veranderingen en verbeteringen in het financie- en bankwezen daar te stellen.

Maar er bestaat aangaande den tegenwoordigen president der Javasche Bank een geheel eigenaardig feit, dat waarschijnlijk aan het tegenwoordig hoofd van het Indisch Bestuur onbekend is, en welligt aanleiding zoude kunnen geven, aan de benoeming en handhaving van dien president in zijne betrekking andere motieven dan geschiktheid ten gronde te leggen.

Ook en bovenal in het belang van dezen ouden hooggeachten en als ambtenaar hoogst verdienstelijken man achten wij het noodig, dat de Regering voor of tegen hem partij kieze en een einde make aan een staat van zaken, die ons voorkomt in strijd te zijn met de billijkheid zoowel als met de vigerende bepalingen.

De president der Javasche Bank wordt door den gouverneur generaal benoemd; zijne bezoldiging wordt echter geheel uit de fondsen der JavascheBank betaald; hij is dus evenmin een staatsdienaar als door den staat bezoldigd.

De tegenwoordige president der Bank was vroeger ambtenaar en tijdens zijne benoeming reeds in den rang van Resident gepensioneerd; zijn pensioen bedraagt p. m. *f* 5000,— s'jaars en hij behield er de volle aanspraak op toen hij tot president werd benoemd, aangezien hij daardoor evenmin in activiteit hersteld als tot een ander door den staat bezoldigd ambt werd geroepen.

Nu meenen wij echter *zeker te weten*, dat de Regering hem heeft benoemd *onder stilstand van het pensioen* en dat zij gedurende al de jaren van zijn bestuur der Bank dit pensioen niet heeft uitgekeerd; wij hebben geene bepaling kunnen vinden, die de Regering tot het stellen dezer voorwaarde regtigde en begrijpen evenmin, waarom de benoemde zich die voorwaarde heeft laten welgevallen.

Hoe dit echter ook zij, de regering trekt zoodoende van die benoeming een jaarlijksch voordeel van p. m. *f* 5000,— waarop zij, zoover ons bekend, geen regt heeft en wij gelooven daarom dat zij, om ook den schijn van verleende gunst tegen genot van voordeelen te mijden, aan dien staat van zaken een einde behoort te maken.

Een van beiden is waar; de president der Javasche Bank bezit de noodige geschiktheid voor zijne betrekking *niet*, of hij bezit ze *wel*.

In het *eerste* geval behoort het Gouvernement hem van die betrekking eervol te ontslaan en tot den staat van gepensioneerd ambtenaar terug te brengen, en het mag daarbij geen punt van consideratie uitmaken, dat men daardoor weder in de uitgaaf van het pensioen zal vervallen, eene uitgaaf waartoe de Regering altijd verpligt is geweest en die nimmer een onderwerp van transactie tusschen haar en een ambtenaar had behooren uit te maken bij deszelfs benoeming tot een ambt, dat niet door haar wordt betaald. In het *tweede* geval heeft de Regering evenmin iets uitstaan met de min of meer ruime belooning, die de Bank haren president toelegt; zij moet het pensioen aan hem uitbetalen, want zij mag van haar regt tot benoeming tot die betrekking geen gebruik maken om voordeelen te bedingen, die in de jaarlijksche verslagen van den Minister van Kolonien over den staat der Indische bezittingen waarschijnlijk niet onder de *inkomsten* zullen gevonden worden.

H. J. L.

Batavia.

Aankomst der Mail.

In den vroegen morgen van heden arriveerde alhier het Stoomschip *Ambon*, kapt. Vogel, medebrengende Europesche bezigten, loopende tot 10 November.

Een telegram dd. 11 November, via Marseille vermeldt dat de Minister van Buitenlandsche zaken de heer *van Zuijlen van Nijevelt* is afgetreden en de portefeuille ad interim den heer *Strens* in handen gesteld; dat de heer *Loudon* Minister van Kolonien blijft.

Toen wij ongeveer zes maanden geleden begonnen te schrijven over den slechten toestand der policie alhier, vooral in de europesche bovenwijken en daarop nu en dan terugkwamen, deden wij zulks aan den eenen kant om het publiek aan betere waakzaamheid te doen denken en aan de andere zijde om de policie tot meer activiteit aan te sporen, daar, werd vooral door deze laatste niet terstond meer ijver in het opsporen van het corps dieven aan den dag gelegd, het te voorzien was dat ook later de magazijnen en de geldkisten der kantoren in de stad, 'oor het bedoelde corps, niet meer gespaard zouden gelaten worden. Tot ons leedwezen moeten wij nu al gaan mededeelen dat *wàt* wij als te voorzien rekenden inderdaad dezer dagen gebeurd is. In de eerste plaats vermelden wij als daartoe betrekkelijk, dat een paar nachten geleden, twee gewapende dieven *getracht* hebben, door middel van inbraak, over- en inklimming, de magazijnen der firma C. & Co, in de Binnennieuwpoortstraat iets of wat te ledigen, hetgeen echter in geen enkel opzigt is kunnen gebeuren, doordien de wachthebbende mandoor dier magazijnen, bij tijds de bedoelde pogingen ontdekte en, geholpen door het wachtvolk, met veel kloekmoedigheid en beleid de misdadigers heeft weten te vatten *). De schuldigen zijn bereids aan de bevoegde autoriteit overgeleverd.

In de tweede plaats vermelden wij dat dezer dagen de nabij de Groote rivier kantoor houdende firma N. en F. bij het binnenkomen van haar kantoor, de kleine geldkist opengebroken en geledigd vond, waardoor zij een verlies van ruim zes duizend guldens te lijden heeft. Op verdenking echter zijn deswegen een paar arrestatien gedaan, doch of daardoor wel de schuldigen zullen worden ontdekt schijnt gewaagd te zijn vooraf te verzekeren, vermits in deze alles afhangt van het beleid, doorzigt en de scherpzinnigheid waarmede het eerste locale onderzoek is bewerkstelligd, van hemelsche gaven dus met welke de tegenwoordige ondergeschikte policie ambtenaren, die met dergelijke onderzoeken doorgaans zijn belast, voor zooveel wij althans weten, nog niet getoond hebben in groote mate gezegend te wezen.

(Medegedeeld door *M. de Leon.*)

(*) *Waarom geeft men dien dapperen man niet, uit de geheime policie-fondsen, een welverdiende belooning? Dit zou immers andere bedienden aansporen om evenzeer waakzaam te zijn.* d. L.

Van Singapore, Riouw en Muntok per *Ambon*, de heeren Stoalmann, de Vogel, Schmidtmuller, Schaap en 3 dochters, de Lanka, Arnold, Mohr, Blankenhagen, zoon en echtgenoot, Stok, echtgenoot en 4 kinderen, Kruisinga, Tiedeman en echtgenoot, Hechmeijer, de Groot, Voogt, Neland, Rolufs, Hoitseuter.

Van Pontianak per *Batavia*, de heeren de Graauw, Egger en echtgenoot, van der Linde, mej. Rosemeijer.

Van Soerabaya en Samarang per *Koningin der Nederlanden*, de heeren Ruhle, Stok, Nive, Breton de Nijs, McGillavrij, Lucassen, Bergeest, Lucardie, Joosten, Borst, Heidsiek en familie, Friedlander, Talm, Heyneman en echtgenoot, van Dinter en 1 kind.

— Per stoomboot *Makasser*, kapitein Bierings, zijn den 14den December 1861 door het postkantoor alhier verzonden:

Per overlandmail via Marseille		8804	adressen.
„ „ „ Triëst		1459	„
„ „ „ Southampton		258	„
		10521	adressen.
Naar Singapoer	1883		„
„ Banka	387		„
„ Palembang	423		„
„ Riouw	197		„
	——	2890	„
Totaal..		13411	adressen.

Samarang. Ten gevolge van zware bandjers in de rivier Bodri zijn 10 bouws sawah's van de dessa Begoe, 11 bouws sawah's van de dessa Poegowati en 3 bouws sawah's van de dessa Pronkol, beplant met zaadpadi, met een laag zand uit die rivier bedekt en moeten dus als geheel verloren worden beschouwd. Bevelen zijn gegeven om die zaadpadi door nieuwe te doen vervangen.

In het dictrict Kendal zijn 72 bouws suikerriet-veld, sorterende onder de fabriek Tjipiring, onder water geraakt, waarvan echter het water den daaropvolgenden morgen weder is afgeloopen.

— Per telegraaf via Soerabaja zijn de volgende tijdingen ontvangen uit Bandjermasin, loopende tot 11 December.

De stand van zaken is nagenoeg onveranderd gebleven.

In het Martapoerasche en in de Tanah-Laut werd de rust niet gestoord.

Ook in het Alaische hebben bewegingen van geestdrijverij plaats gevonden, doch de kapitein van der Heijden heeft de dweepers tot de vlugt genoodzaakt.

Van de overige afdeelingen valt niets bijzonders te vermelden.

Kediri Op den 25sten November jl. zijn de dessa's Rembang in het district Djambean, en Kendal Dojong, district Kotta, regentschap Kediri, door eenen windhoos zwaar geteisterd, ten gevolge waarvan in eerstgenoemde 12 huizen en eenige dadapboomen in de koffijtuinen en in laatstgenoemde dessa 20 huizen zijn omgewaaid.

Bij dit ongeval heeft men gelukkig geene menschenlevens te betreuren.

Maatregelen zijn genomen om in de schade te voorzien.

— Volgens later ingekomene berigten is in het district Djambean op denzelfden dag eene tabaksloods, toebehoorende aan den ondernemer van Bloemen Waanders, door eenen windhoos omvergewaaid.

Boeleleng. (November.) Er werd gedurende de maand November zooveel mogelijk aan de wegen gewerkt, hetgeen door het over het algemeen drooge weder begunstigd werd. De tweede gewassen zijn zeer goed geslaagd, behalve de tabak, die in soort en hoeveelheid iets minder is.

De carga rijst kostte *f* 6 à *f* 7 en de tafelrijst *f* 9 à *f* 10 de pikol.

De handel was steeds levendig; er kwamen aan 7 Europeesch getuigde schepen, metende 558 lasten en 51 inlandsche vaartuigen, groot 227 koijangs; daarentegen vertrokken 12 Europeesch getuigde schepen, metende 1033 lasten, en 64 inlandsche vaartuigen, groot 285 koijang.

Gedurende de maand November werden gevaccineerd 127 personen van het mannelijke en 125 van het vrouwelijke geslacht. *(Jav. Court.)*

Brieven uit Nederland.

In den politieken toestand van Europa is zeer weinig of geene verandering gekomen. De visites der verschillende Souvereinen aan elkander hebben tot nog toe niets uitgewerkt.

De Italiaansche quaestie bepaaldelijk beleeft een *temps d'arrêt*. De politiek van Keizer Nopoleon schijnt te zijn thans bewegingen onder de geestelijkheid tegen het wereldlijk gezag van den Paus uit te lokken. Reeds hebben eenige Italiaansche prelaten het sein gegeven. Ratazzi heeft te Parijs te vergeefs tot eene spoediger oplossing aangespoord; de vrucht komt Napoleon niet rijp voor. Zelfs Garribaldi, *l'homme d'action*, moet in de plannen voor de toekomst zijn ingewijd en daaraan zijne goedkeuring hechten; hij heeft toch gisteren in de Italiaansche bladen zijne landgenooten aangemaand voor het oogenblik van eene beweging tegen Rome of Venetie af te zien, tot nader altijd, maar inmiddels zich te wapenen. De publieke opinie was eene week geleden van oordeel dat men Rome vooreerst zou laten liggen en op Venetie losgaan; dit blijkt even onjuist te zijn als de geruchten omtrent onderhandelingen, van wege Frankrijk aangeknoopt, om tot den afstand van Venetie te bewegen, hetgeen formeel door de Oostenrijksche pers is ontkend. De positie van het kabinet te Turijn wordt echter door dezen toestand niet gemakkelijker, zoodat men de vervanging van Ricasoli door Ratazzi te gemoet ziet, hetgeen de Fransche pers blijkbaar ondersteunt. Indien ik spreek van Fransche pers, dan bedoel ik de mannen, die op hoog bevel iets schrijven. De *Moniteur* heeft wel verkondigd dat men in Frankrijk slechts dat blad, als officieel orgaan kent, maar men weet wat dit zeggen wil. De *Moniteur* krijgt orders van den Keizer; de andere bladen van — de Ministers des Keizers.

In Polen blijft alles zooals het is en ook elders in Rusland, vooral onder de studenten doet zich een liberalen geest kennen. Men vreest te Parijs daaruit toenadering tot Oostenrijk.

In Hongarije ziet het er bedroefd uit. De gewestelijke en gemeente-besturen zijn allen ontbonden en door den regerings-kommissaris provisionele besturen aangesteld. Vergrijpen tegen orde en rust worden door militaire regtbanken beoordeeld. Men weet wat dit zeggen wil, wanneer men zich herinnert dat de Engelsche *Economist* eens zeer juist het regeringsstelsel in Rusland met een ijzeren juk, dat in Oostenrijk op een looden juk vergeleek. De Hongaren volharden in hunnen passieven wederstand. Maar kan dat zoo voortduren?

In Engeland agiteert men de katoenquaestie. De Manchester- en Liverpool-fabriekanten zouden de regering gaarne nopen de blokkade der Amerikaansche havens te verbreken. Maar dan is een oorlog onvermijdelijk. Lord Russell heeft hun niet veel troost gegeven. Zoo dwaas zijn de lieden, die anders zoo liberaal op het gebied van handelspolitiek zijn, dat men geschreven heeft over een verbod van uitvoer van katoen. Intusschen zal vroeg of laat gebrek aan wol Engeland nopen iets in de Amerikaansche quaestie te doen, als de oorlog daar zoo slepende blijft. In de Engelsche fabrieksdistricten ziet het niet gunstig uit.

Frankrijk heeft alweder het regt van den sterkste doen gelden. Bij de inlijving van Savoije bleef een strookje grond, het Dappenthal, een twistappel met Zwitserland. Het behoorde tot het neutraal verklaarde gedeelte van Savoije en de Waadlandsche autoriteiten oefenden daar gezag uit. De Franschen hebben lang over dat lapje grond getwist en zijn dezer dagen geeindigd met het te bezetten. Men vreesde dat een ernstig conflict hieruit zou voortspruiten, maar Frankrijk schijnt groote sommen gelds aan Zwitserland aan te bieden om de zaak te vereffenen.

Ik haast mij om, na met een enkel woord over buitenlandsche aangelegenheden te hebben gesproken, tot ons land over te gaan, waar voor de bewoners onzer kolonien verreweg de meest belangrijke zaken gebeuren.

In mijn vorigen besprak ik de thans berucht geworden depêche circulaire van den minister van buitenlandsche zaken. Dit stuk heeft weken lang stof tot polemiek opgeleverd. De bladen der reactie, *Amst. Ct.* en *Nieuw Dagblad*, verhieven dat stuk in de wolken. Dat was nu eerlijke politiek, de heer van Zuijlen bleef getrouw aan zijn programma van 23 April. Het ministerie was homogeen en alleen de minister van kolonien bedierf alles; hij wierp zich in de armen der réactie. Hij moest dus vallen, tot elken prijs en men wilde eene interpellatie om hem te vragen, of hij zich onderwierp, dan wel zou aftreden. De liberale pers, die sedert eenigen tijd verdeeld was geraakt, bestormde nu eenparig het ministerie. Alle onganen van eenigszins liberale nuance, de *Utrechtsche* en de *Arnhemmer*, *N. R. C.*, *Handelsblad*, *H.* en *Eff. blad*, het oude *Dagblad* en *Weekblad* (van 's Gravenhage), *Tielsch* nieuwsblad en een tal provinciale bladen gaven min of meer scherp hunne afkeuring van een terugkeer tot de politiek van den heer Rochussen te kennen, noemden de houding van den heer van Zuijlen onbegrijpelijk en wenschten aanblijven van den minister van kolonien. Het effect dat de circulaire gemaakt had, was groot, maar keerde zich tegen den afzender en de nog onhandiger vrienden, die het stuk republiceerd hadden.

(Wordt vervolg.)

Mailberigten.

Politiek Overzigt. *(Nederland.)*

De minister van buitenlandsche zaken is tot nu toe niet over zijne circulaire-dépêche, geïnterpelleerd. De kamer is rustig voortgegaan met over de wet op den raad van state te beraadslagen. Intusschen zijn de voorloopige verslagen over de begrootingswetten rondgedeeld, die de meest scherpe aanmerkingen bevatten tegen het ministerie, vooral tegen de ministers van binnen- en buitenlandsche zaken. Desniettemin is men volstrekt niet zeker dat het liberale element in het kabinet, vertegenwoordigd door de heeren *Loudon*, *van Tets*, *Jolles* en *Huyssen van Kattendyke*, de zegepraal zal behalen. Er loopen integendeel geruchten, dat men de wederoptreding van de heeren *van Hall* en *Bochussen* in het ministerie kan verwachten. Wie kan voorspellen wat er gebeuren zal? Het schijnt echter zeker, dat er iets broeit. Ook de heer *van Reenen*, voorzitter der kamer, is dezer dagen bij Z. M. ontboden.

Er zijn door sommige bladen interessante mededeelingen gedaan van hetgeen, buiten het reeds openbaar gemaakte, in de circulaire dépêche zoude te lezen zijn, als:

Het *'s Gravenhaagsch Weekblad:*

„Zijn wij goed onderrigt, dan bevat deze (de circulaire dépêche) ook eene kenschetsing van de rigtingen in de tweede kamer; men spreekt van de liberale minderheid als oppositie, van de Katholieke fractie, die het ministerie ondersteunt, van de kleine anti-revolutionnaire partij, die overigens steeds meêgaande is; men weegt daarbij tegenstanders en vrienden, telt de krachten en stemmen en teekent als 't ware een portret van onze tweede kamer, uit het oogpunt van den heer *van Zuijlen*."

De *Arnhemsche Courant:*

„De beruchte „*lettre circulaire*" is steeds het onderwerp der gesprekken. Men wil weten, dat juist de interessantste zinsneden door het orgaan van het behoudend half teel van dit kabinet aan het publiek zijn onthouden. Personen, die beweren het authentiek stuk gelezen te hebben, verklaren, dat deze zinsneden nog vrij wat meer aanstoot zouden geven zoo zij algemeen bekend werden. Vooral moet de ontleding der partijen in de tweede kamer en hare verhouding tot het ministerie eene vrij stootende schets wezen. Men wil weten, dat daarin gezegd wordt, dat het kabinet op de Roomschen blijft steunen, dat het tevens kan rekeren op eenige leden die onder alle omstandigheden ministerieel zijn, dat de antirevolutionnairen met elke regering en dus ook met dit ministerie medegaan, en eindelijk dat het kabinet de liberalen tegen zich heeft maar dat die partij slechts 26 leden in de kamer telt en dus de minderheid uitmaakt."

In onze gewone editie hebben wij gevraagd, hoe de mededeeling van het *Batav. Handelsblad*, dat aan de factorij te Macassar toegestaan is *f* 60,000 aan koperen munt naar Java uit te voeren, te rijmen is met art. 15 der wet van 1 Mei 1854. Wij hopen, dat men bij de behandeling den minister er toe brengen zal, daarop te antwoorden.

De wet op den raad van state is in de tweede kamer aangenomen, evenzeer als die op het collatieregt van den staat. De minister van Herv. Eeredienst heeft zich bij de beraadslagingen over het laatste ontwerp in zeer liberalen uitgelaten over de verhouding van kerk en staat.

De prins van Oranje is sedert den 19den October, door het roodvonk aangetast. Aanvankelijk had de ziekte haar gewoon verloop, en gaf geene reden tot ongerustheid. Den 2den November echter had zich eene hevige aphtheuse ontsteking der mondholte geopenbaard, waaraan de prins zeer veel leed. Er werden dagelijks door de HH. doctoren *Everard* en *Vinkhuyzen* bulletins openbaar gemaakt, en volgens deze wordt sedert den 6den in den toestand van den vorstelijken lijder eenige beterschap waargenomen.

(Mail-Editie N. R. C.)

Rotterdam, 9 Nov. Nopens den toestand van Z. K. H. den prins van Oranje is uitgegeven het volgende

BULLETIN:

8 *November*, *'s morgens* $10^{1}/_{2}$ *uur.*

„Z. K. H. heeft een goeden dag en zeer rustigen nacht gehad; krachten en beterschap nemen voortdurend toe; zoodat de toestand van Z. K. H. geruststellend is en verder geene berigten worden uitgegeven."

(get) Dr. VINKHUYZEN. P. F. EVERARD, *M. Dr.*

— Men verzekert vrij stellig, dat de heer *van Zuylen* zijn ontslag als minister van buitenl. zaken heeft aangeboden, dat dit is aangenomen en dat de heer *Loudon*, thans de portefeuille van kolonien zal behouden.

— Blijkens een bij het departement van marine ontvangen berigt van den luit. ter zee 1ste kl. J. M. de Jongh, kommanderende Zr. Ms. stoomschip *Sindoro*, is die bodem den 25sten October jl. ter reede Santa Cruz (Teneriffe) aangekomen, en zoude den 30sten dier maand zijne reis naar Oost-Indie voortzetten. Aan boord van dat schip was alles wel.

— Met het schip *Fritz*, gezagvoerder Adriaans, liggende te Rotterdam zullen naar Java vertrekken de offic. van gezondh. 3de kl. van het O.-I. leger W. van Geer en W. J. J, Zuur. Gemelde officieren zullen zich den 10 dezer op gemelden bodem inschepen.

— Z. M. heeft den 2den luit. *F. W. P. G. van Werkhoren*, van het 8ste reg. inf., in rang en anc. overgeplaatst bij het leger in Oost Indie.

— Men schrijft uit 's Hage dat de heer van Bosse zijn ontslag als voorzitter der commissen voor de spoorwegen heeft genomen, omdat hij de eenige autoriteit was, die, na het spoorwegfeest te Zutphen, niet op het Loo was genoodigd.

— Gedurende dit jaar zijn van Harderwijk vertrokken elf detachementen voor Oost-Indie en twee voor West-Indie. Het getal vertrokken onder-officieren en manschappen voor Oost-Indie bedraagt 1435 en voor West-Indie 92. Bij het koloniaal werfdepôt zijn weder van de corpsen infanterie van het leger, een aantal onderofficieren en soldaten overgeplaatst, die zich verbonden hebben om te dienen bij het leger in Oost Indie.

— Bij koninklijk besluit is tot ridder der Militaire Willems-orde 4de kl. benoemd de sergeant van het O. I. leger, v. d. Horst. Tegelijk met deze benoeming werd hem door den majoor, kommandant van het koloniaal werfdépôt, een prachtig gouden cylinder-horologie aangeboden, als blijk van dankbaarheid der inwoners van Samarang, wegens zijne hulp bij de aldaar vroeger plaats gehad hebben ongeregeldheden.

— Z. M. heeft ten vervolge van vroegere besluiten, houdende toekenning van eervolle belooningen wegens de expeditie in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo en het debarquement in de Kapoeas-rivier op den 48sten April 1860, den sergeant der sapeurs bij het leger in Ned. Indie, *E. H. Schanfelaer* of *Schanfolaer*, ter zake zijner verrigtingen bij de eerstgemelde expeditie, alsnog *benoemd* tot ridder der 4de klasse van de Militaire Willems-orde; alsmede van die houdende toekenning van eervolle belooningen wegens de expeditie op de Zuid- en Noordkust van Ceram, in de maanden September, October, November en December 1860, den bij het leger in Ned. Indie dienenden korporaal *P. F. J. O. de la Raparlier*, insgelijks ter zake zijner verrigtingen bij die expeditie, alsnog benoemd tot ridder 4de kl. van de Milit. W.-orde; — op verzoek *eervol ontslag verleend* aan den 2den luit. der inf. *C. F. Engelhard*; à la suite van het kol. werfdepôt, en bestemd voor de dienst in Oost-Indie.

BIJVOEGSEL BATAVIAASCH HANDELSBLAD

Zaturdag 21 December 1861. No. 102.

— Te Harderwijk arriveerde den 26sten October een detachement, sterk 21 man, uit Oost-Indie teruggekeerd. Daaronder bevonden zich een sergant, gedecoreerd met de M. W. orde 4de kl., een sergt-majoor en 10 gepensioneerde manschappen.

Het etat major van het met den 1sten dezer te Hellevoetsluis in dienstgestelde schroefstoomschip 4de klasse *de Linge*, is zamengesteld als volgt: Luitenant ter zee 1ste kl. P. M. van der Hoek (onlangs met de *Hector* uit de West-Indie gerepatrieerd); komm. luit t/z. 2de kl. N. Macleod, 1ste off. luit. t/z. 2de. kl, E. L. Ehnle, adelborst der 1ste kl. A. van Herwaarden, offic. van gezondheid 2de kl. F. J. Broers, en offic. van administratie 3 de kl. Y. A. Labij, terwijl als chef over de machine van dien bodem is gesteld de machinist der 1ste kl., Diselwerf. Genoemd stoomschip is bestemd naar Oost-Indie en zal naar men verneemt, nog in dit jaar zijne bestemming derwaarts opvolgen.

— Den 4den is onder het voorzitterschap van den luitenant-generaal Duycker het examen aangevangen van de onderofficieren van het leger voor de betrekking van 2den luitenant voor het leger in de Oost- en West-Indische bezittingen. Naar men verneemt hebben zich daarvoor 80 aspiranten aangemeld. Het examen is aangevangen met de onder-officieren van het regement grenadiers en jagers. De verschillende examens gehouden onder voorzitterschap van den generaal maj. Hardenberg, van onderofficieren, die geplaatst wenschten te worden voor 2den luit-kwartiermeester bij het Oost Indisch leger en voor gelijken rang van 2den luitenant administrateur van kleeding en wapening voor het leger hier te lande, zijn afgeloopen. Omstreeks vijftig adspiranten hebben aan dat examen deelgenomen.

— De minister van oorlog heeft aan het leger bekend gemaakt, dat in het voorschrift van examen, ter verkrijging van den rang van 2den luitenant bij het leger in Oost-Indie de bepaling moet worden opgenomen, dat het aannemen van handgeld of premie, alleen dan een beletsel voor de bevordering tot den rang van 2den luitenant bij het Oost Indische leger, ter gevolge heeft, indien het na de indiensttreding of bij reëngagement heeft plaats gehad.

— Van de 70 opgeroepen jongelingen om bij het instructie-bataljon te Kampen geplaatst te worden, zijn er 54 opgekomen. Daarvan zijn er 8 afgekeurd, de overigen geplaatst. Het instructie bataillon is door deze indeeling zelfs boven de sterkte bij de formatie bepaald. Hoe ruim ook de kazerne-gebouwen zijn, heeft men echter eene kamer in de garnizoens-infirmerie moeten inrigten om de onder-officieren der kavallerie, die bij het instructie-bataljon gedetacheerd zijn, ten einde zich voor het examen van luitenant der infanterie bij het O. L. leger te bekwamen, behoorlijk te kunnen huisvesten.

— De berigten uit de Engelsche fabriek-distrikten luiden ongunstig. De fabriekanten danken hoe langer hoe meer werklieden af en de bevolking der werkhuizen en armengestichten neemt in dezelfde verhouding toe.

— Gedurende de drie laaatste dagen zijn buitengewoon groote ladingen katoen uit Indie te Liverpool aangekomen; eergisteren alleen kwamen 5 groote schepen uit Bombay met 25,461 balen aan. Overigens bevonden zich 135,694 balen uit Indie naar Engeland onderweg, tegen 55.812 balen op hetzelfde tijdstip in het vorige jaar.

— Seder drie dagen is de telegrafische linie tusschen Londen, Malta en Alexandrie geregeld in werking. Eene depêche van hier naar Alexandrie (20 woorden) kost £ 2 6/2; wanneer de dienst op de Italiaansche stations goed geregeld zal zijn, zal eene depêche van het eene einde der linie naar het andere wel in 5 à 6 uren kunnen worden overgeseind.

— De aandeelhouders van de *Red Sea and India Telegraph Company* hebben de voorwaarden der regering aangenomen, om deze telegraaf linie aan eene nieuwe maatschappij, welke zich ten doel stelt die linie te herstellen, over te dragen. Men hoopt dat alzoo binnen betrekkelijk korten tijd de telegrafische gemeenschap tusschen Indie en Engeland zal zijn tot stand gebragt.

— Ten gevolge van eene zoogenaamde prijs-boxpartij zijn in de nabijheid van Manchester vijf personen wegens manslag naar de jury verwezen. De boxpartij had plaats om £ 2, tusschen zekeren Pugh en zekeren Richards; laatstgenoemde werd overwonnen en stierf aan de gevolgen zijner bekomen wonden. Pugh en de vier secondanten werden gearresteerd. Den dag voor den strijd sprak iederen in den omtrek over de ophanden boxpartij, doch geene enkele poging werd gedaan om haar te verhinderen.

— Uit Ierland ontvangt men steeds zeer treurige berigten. Men begint meer en meer te vreezen dat het land, indien er althans geene afdoende maatregelen worden genomen, zeer spoedig aan vreeselijken hongernood ten prooi zal zijn. Een vierde gedeelte van den aardappeloogst is ter naauwernood aan de ziekte ontkomen en daarbij is er een totaal gebrek aan brandstoffen. Het is te hopen dat het gouvernement spoedig de noodige maatregelen neme, om de ellende af te wenden, die Ierland boven het hoofd hangt.

— Te Londen is het prospectus verschenen van eene nieuw actien maatschappij, welke zich ten doel stelt de kopermijnen van Singhboom in Indie te exploiteren. Het kapitaal bedraagt £ 120,000 verdeeld in aandeelen van £ 5.

— De bank heeft haar disconto op 8 pCt. verlaagd.

— In de militaire akademie te Woolwich heerscht sedert eenige dagen een oproerige geest. De kadetten zijn namelijk ontevreden over eene verkorting van hunne vrije uren, als ook over de hoeveelheid en de kwaliteit van eenige vivres, terwijl zij er ook over klagen, dat zij in velerlei opzigt niet als *gentlemen* behandeld worden. Ten einde van hunne grieven te doen blijken, namen zij de toevlugt tot verschillende manifestatien. In de eerste plaats wierpen zij een voor het akademiegebouw geplant kanon eene trofee uit den slag van Waterloo, in de gracht welke het gebouw omgeeft; terwijl zij in de tweede plaat eenige andere stukken geschut met de halfpondsbrooden laadden, welke sedert eenigen tijd een gedeelte van ration uitmaken. Eenige der belhamels werden gestraft, waarvan echter het gevolg was, dat den volgenden avond bij den gouverneur de vensterruiten werden ingeslagen. Alsnu werd eindelijk eene commissie benoemd om de grieven der kadetten te onderzoeken.

— Sedert eenigen tijd is het aantal faillissementen in Engeland zeer toegenomen, hoewel zij zich nog weinig tot den groothandel bepalen. De *London Gazette* maakt thans 78 faillissementen bekend, hetgeen ongetwijfeld een groot getal in ééne week is. De ongunstige staat van den handel ten gevolge van den oorlog in Amerika, draagt natuurlijk veel bij tot dit verschijnsel; maar men doet verkeerd wanneer men het geheel en al op rekening van dien oorlog stelt. De Engelsche *Economist* wijdt daaraan een artikel en zegt, dat de vele faillissementen die tegenwoordig plaats hebben, deels ook het gevolg is van de nieuwe wet op de faillissementen. Thans toch is de faillietverklaring niet meer onherroepelijk. Indien de schuldeischers het goedvinden, kunnen zij het faillissement niet doen en de liquidatie onderling regelen. Dat is een voorregt, hetwelk het cijfer der faillisementen moet vermeerderen. Voorts kunnen, volgens de nieuwe wet, particulieren of niet handelaren even goed failliet verklaard worden als kooplieden, en men heeft de lijst van deze week slechts in te zien, om zich te overtuigen van welken invloed die bepaling is op het totaal cijfer. Op die lijst toch komen voor: een advocaat, eed gepensioneerd officier, een schoolmeester, een machinist, twee kantoorbedienden, enz. Een en ander neemt echter niet weg, dat de *Economist* den tegenwoordigen staat van den handel in Engeland veel ongunstiger acht dan in de laatste jaren het geval was.

Parijs, 9 November. De *Moniteur* bevat eene nota, waarin gezegd wordt, dat de dagbladen in de benoeming van Goyon tot „*commandant en chef*" van het bezettingscorps te Rome eene beteekenis hebben gezocht, die door niets geregtvaardigd wordt, daar de keizer met die benoeming den titel van den bevelhebber dier troepen slechts in overeenstemming heeft willen brengen met de wezenlijke positie van den generaal, waardoor natuurlijk het wezenlijk vreedzaam en beschermend karakter van de bezetting te Rome niet veranderd wordt.

Madrid, 8 November. De Cortes zijn heden geopend. In de troonrede wordt medegedeeld dat ontwerpen betreffende eene constitutionele hervorming zullen worden ingediend; dat men zich met binnenlandsche verbeteringen bezig houdt, dat de inkomsten de uitgaven zullen dekken. Overigens wordt in de troonrede veel sympathie voor de zaak van den paus aan den dag gelegd.

— De rust is dezer dagen te Berlijn herhaaldelijk gestoord geworden. De ongeregeldheden zijn eerst ontstaan, doordien een werkman in de zoogenaamde Köningsmauer, een zeer ter slechter naam staande straat, zijne vroeger van hem weggeloopen vrouw ontmoette, hetgeen aanleiding tot ergerlijke tooneelen gaf. Des avonds keerde de man met zijne kameraden terug om het huis, waarin de vrouw zich bevond, binnen te dringen, waarin zij alles vernielden. De aangevallenen kregen spoedig hulp, hetgeen mede het geval was met de aanvallers, zoodat weldra eene algemeene vechpartij ontstond, en de inmiddels toegesnelde policie gebruik van hare wapens moest maken. De steeds vermeerderende aanvallers werden door de policie uit de Köningsmauer naar de aangrenzende straten en van daar naar het Alexandersplein verdreven, waar zij echter den strijd tegen de policie met straatsteenen enz. hardnekkig voortzetten. Eerst ten 2 ure 's morgens was de policie meester van het terrein, nadat zij de aanvallers van alle zijden omsingeld had. Natuurlijk werden aan beide kanten verscheidene personen gewond; gelukkig werd echter niemand gedood. Van verschillende huizen in de Köningsmauer zijn de deuren en vensters vernield.

Den volgenden dag herhaalden zich deze ongeregeldheden, hoewel in geringer mate dan den vorigen dag. Zoodra het donker werd, verzamelden zich op het Alexandersplein en in de nabij gelegene straten een aantal personen uit de heffe des volks, die geneigd schenen buitensporigheden te plegen. Het waren meestal jongelingen van 17 à 20 jaren, die in hoopen van 50 à 100 verdeeld, onder geschreeuw en gefluit de straten doortrokken, de policie, die tot herstel der orde verscheen, spottend ontvingen en met steenen wierpen, en zich ten slotte nagenoeg op één punt vereenigden. Nadat verscheidene policie agenten gekwetst waren, vond men het raadzaam met de blanke sabel tegen de onruststokers te ageren. Het gevolg hiervan was dat de straten weldra gezuiverd werden van het gepeupel. Verscheidene personen uit de menigte zijn gewond en veertien in arrest gebragt. Ten 10 ure was de rust overal hersteld.

De *Volkszeitung* zegt zeker te weten, dat bij deze ongeregeldheden, niet alleen vele soldaten met de opgewondene menigte ééne lijn hebben getrokken, en aan 't gepleegde geweld medepligtig zijn geweest, maar zelfs door hen, onderscheidene belhamels aan de policie onttrokken, en in de Alexanderskazerne in veiligheid gebragt zijn.

Nederland.

Amsterdam, 11 October. Uit het verslag van het elfde boekjaar der Drentsche kanaal-maatschappij, 1860—1861, onlangs uitgegeven, blijkt dat de kanaalwerken der maatschappij, voor zoo verre die bij het einde van het vorige boekjaar voltooid waren, strekten van Meppel tot aan de gemeente Sleen; terwijl in dit boekjaar, tot verlenging van het bovenpand der Hoogeveensche vaart tot in de veenen der Marke van Noord- en Zuid-Barge, het kanaal tot 400 el in de Marke is ontgraven. Met het graven van turf uit de Bargerveenen houdt zich de maatschappij druk bezig, zoomede met het bezaaijen der strooken veen met boekweit. De uitgaven voor de exploitatie der Bargerveenen bedroegen *f* 28,431.57. Aan sluis-, brug- en afvaartgelden werd in het boekjaar ontvangen *f* 28,442.20 en het aantal vaartuigen, gedurende dien tijd afgevaren, bedroeg 11,345, behalve 1078 kleine of ongemeten vaartuigen.

— De sterke drank had te Texel bijna weder een slagtoffer gemaakt. Een schippersknecht stak in beschonken toestand met de sloep van den wal naar zijn schip, dat een eind op zee ten anker lag; ten gevolge van zijn toestand roeide hij het schip mis en geraakte al meer en meer op zee verwijderd, totdat hem eindelijk afgetobt de slaap overviel. Rustig bragt hij den nacht in het ranke schuitje door, tot dat hij eindelijk in den morgenstond ontwaakte en zich tot zijn grooten schrik middel in de gevaarlijke brandingen der Eijerlandsche gronden op de Noordzee bevond, waar hij door den sterken stroom was heengedreven. Het geluk wilde echter dat hij, niet zonder inspanning, na een nacht op zee gezworven te hebben, weder behouden aan wal stapte.

Hulst, 7 Oct. In den namiddag van den 5 dezer is alhier begraven het lijk van wijlen den hoogedel gestr. H. M. Lange, gepensioneerd luitenant-kolonel in O. I. dienst, en rentmeester van het kroondomein alhier. De weleerwaarde heer Baise, predikant te dezer stede, schetste bij het graf in eene sierlijke redevoering de vele goede hoedanigheden van den overledene, wiens verlies algemeen betreurd wordt.

Groningen, 9 Oct. Sedert eenige maanden begint de „moderne theologie" hier tot zeer veel leven en beweging aanleiding te geven. Door verschillende predikanten te platten lande in deze provincie worden brochures uitgegeven tegen Ds. Poelman, in Noordbroek, die voor de nieuwere rigting den handschoen heeft opgenomen. Nu is gisteren avond Ds. Reitsma alhier begonnen met eene reeks van populaire voorlezingen, gratis voor ieder toegankelijk, waarin hij het onderwerp kritisch wil behandelen. De eerste voorlezing heeft zoo veel publiek gelokt, dat de ruime zaal niet de helft kon bevatten van hen, die opgekomen waren.

Amsterdam, 14 Oct. Uit Kain bij Doornik, wordt het volgende gemeld: Een ongelukkige jongeling onzer gemeente, de heer G..., is een wreeden dood gestorven. Eene wesp in zijne neusgaten gekropen, heeft hem gestoken en eene verschrikkelijke opzwelling veroorzaakt. Hij is eenige dagen later onder vreeselijke pijnen overleden.

Harderwijk, 9 Oct. Weder is een groot aantal korporaals en soldaten van de verschillende infanterie-corpsen bij het Oost Indisch leger overgeplaatst, welke à la suite van het koloniaal werfdepôt alhier gevoerd worden, totdat zij met scheepsgelegenheid naar Java zullen vertrekken.

— In de *N. R. Ct.* lezen wij het volgende:

„Onlangs deelden wij den uitslag mede van welgeslaagde proeven, die te Groningen met eene nieuwe soort van gasbekken of zoogenaamde branders genomen waren. Heden avond werden deze proeven hier ter stede, in tegenwoordigheid van eenige deskundigen herhaald, en inderdaad het onbedriegelijk bewijs werd geleverd, dat men met de gasbekken van den heer Bosch te Maastricht op de gewone, eene vermeerdering van licht verkrijgt van 50 pCt. of 50 pCt. aan gas kan besparen.

„De ervaring heeft geleerd, dat niet al het gas, dat door de gewone gasbek gedrongen wordt, verbrandt of ontvlamt. De heer Bosch voorkomt dat gasverlies, door een naar zijn vinding gemaakte gasbek op den gewonen te plaatsen en op deze wijze de te snelle uitstrooming te voorkomen of wel het uitstroomende gas aan zijne bestemming te doen beantwoorden. Deze uitvinding, die nu nog slechts op zoogenaamde vleugels toegepast wordt, zal al spoedig op alle andere soorten van branders, en ook afzonderlijk, aangewend kunnen worden. De proeven, die ook nu weder een uitmuntend resultaat opleverden, werden genomen in de werkplaatsen van de heeren W. C. Pasteur & Co. aan de Kruiskade alhier, die het artikel in deze en andere provincien van ons land zullen exploiteren".

Amsterdam, 12 Oct. Naar aanleiding van twee Koninglijke besluiten, waarbij wordt uitgeloofd eene zilveren medaille of eene premie van *f* 20, ter keuze van den belanghebbende, of wel eene bronzen medaille aan genees- en heelkundigen, en dus *gegradueerde* personen, doch ook aan andere personen of vereenigingen, die zich verdienstelijk hebben gemaakt door buitengewone zorg voor zieken en gebreklijdenden of door de bevordering met daden of door geschriften van den algemeenen gezondheidstoestand, heeft een 34tal geneeskundigen uit Rotterdam het volgende schrijven aan Z.Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken gerigt:

Rotterdam, Augustus 1861.

„*Aan Zijne Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken.*

»Nevens de vaderlijke bezorgdheid voor het welzijn van Zijner Majesteits onderdanen, erkennen de ondergeteekenden, allen practiserende geneesheeren te Rotterdam, gaarne de genegene gevoelens, die, mede ter gunste der geneeskundigen, onzen geëerbiedigden Koning mogen geleid hebben bij het uitvaardigen der besluiten van 19 Januarij jl., N°. 80, en van 7 April, N°. 67.

»Met eerbiediging nogtans van Zijner Majesteits bedoelingen, veroorlooven zij zich eenige vrijmoedige beschouwingen omtrent deze besluiten aan Uwer Excellentie's welwillende overweging te onderwerpen, en willen zij de openbaring van hunne overtuiging niet terughouden:

»dat de indruk, dien de algemeene strekking van deze besluiten bij velen heeft te weeg gebragt, en inzonderheid de opvatting van sommige daarin voorkomende bepalingen, niet in zamenstemming zijn met de zeker welwillende bedoelingen van Zijne Majesteit den Koning, of ook van den raadsman, die de voordragt tot deze besluiten aan Zijne Majesteit gedaan heeft;

»dat ook eene medaille van geringe metaalwaarde — zoo als bij het eerste besluit, als loon voor buitengewone diensten, aan de koepok-inenting, bewezen en wel tot vereering van deze, wordt toegezegd — als eermetaal nog wel een zekeren prijs zoude kunnen gelden; doch dat de daarbij gestelde optie, waarvan de geldelijke term dien de eer al vast bij benadering bepaalt, den prijs van dit reeds zuinig loon doet dalen beneden het gehalte van het eermetaal;

»dat vooral aan deze medaille — nu die door dit besluit als bij den muntslag met een geldstempel is gemerkt geworden — te groote eer en eene onbereikbare bestemming gegeven wordt, door haar bij het tweede besluit te verheffen tot een nieuwen standpenning van verdiensten, die bestemd schijnt om in den regel en meermalen dan tot nu toe plaats had, en met terzijdestelling alligt van de gewone bestaande eereblijken, de verdiensten van geneeskundigen te erkennen en te beloonen;

»dat, gewogen en gewaardeerd naar de eigene prijsbepaling, deze nieuwe eerepenning ook eene twijfelachtige, maar altijd nederige plaats inneemt naast de bestaande soortgelijke en andere eereblijken, die voor dezelfde of voor gelijke verdiensten zijn toegankelijk gesteld;

»dat daarbij eene opzettelijke, bijzondere onderscheiding voor verdiensten van geneeskundigen iets heeft van eene afscheiding, geplaatst tussschen deze en andere burgerlijke verdiensten, van eene afsluiting voor de eerste van de gewone baan der eere, en dat aan den anderen kant het voorregt eener afscheiding, dat in eene zelfstandige onderscheiding kon gelegen zijn, wordt weggenomen door de toevoeging van eene onbepaald omschreven kategorie van mede bevoegden naast de geneeskundigen;

»dat alzoo dit middel van vereering, door neven-bepalingen van het eerste besluit, in zijne waardij, door gelijke bepalingen van het tweede besluit in zijn karakter verkort, daarmede zijn aanzien verbeurd heeft;

»dat om deze redenen het bezit van deze medaille, of ook de bevoegdheid om, bij bijzondere vergunning, die als eereteeken op de borst te mogen dragen, voor de begiftigden niet zal zijn, wat gelegen heeft in de bedoelingen van den staatsman, die deze besluiten aan Zijne Majesteit den Koning heeft voorgedragen.

»Hetwelk doende enz.".

(Volgen 34 Handteekeningen.)

— Uit Dockum meldt men aan het *Nieuw Dagblad van 's Gravenhage*, dat, naar men in die stad beweert, de Mexicaansche generaal Marquez een Hollandsche jongen is, wiens ouders te Dockum wonen en Marcus heeten. In de 2½ jaren had men niets van hem vernomen, vóór dien tijd was hij luitenant in Mexicaansche dienst en had voor zijn naam den Spaanschen uitgang van Marquez aangenomen.

— De dringende behoefte aan hulponderwijzers schijnt eenigzins vervuld te worden; toch zijn er, volgens de Nieuwe Bijdrage, nog 108 plaatsen onbezet en daarvan zijn eenige vacant sedert December des vorigen jaars. Ook zijn er nog 50 plaatsen als hoofdonderwijzer in verschillende klassen van scholen onvervuld. In Drenthe (Annerveen en Gasteren) had men geen liefhebbers voor den post bekomen, dan nadat het tractement was verhoogd geworden, terwijl men te Lieveren, Schoonloo, Steenwijksmoer en andere kleine plaatsjes in de provincie nog tot dien maatregel zal moeten overgaan, aangezien de autoriteit voor die scholen belooningen toezegt beneden de *f* 200, d. i. beneden hetgeen de wet erkent als minimum van belooning voor hulponderwijzers. Bij vacatures is het getal sollicitanten voortdurend gerigt: tot het examen voor Braken waren 4, te Erichem 8 sollicitanten opgekomen, terwijl op eene andere plaats alleen de waarnemer verscheen en dan ook de betrekking kreeg. Voor de tweede tusschenschool te Dordrecht had men nog eens een ouderwetsch examen; er kwamen 38 mededingers op.

— Den heer C. C. Stork, te Borne, is de betrekking van docent aan de koninklijke akademie ter opleiding van burgerlijke ingenieurs aangeboden, met het vooruitzigt om na eenigen tijd als professor aldaar werkzaam te zijn. Gemelde heer heeft evenwel die zoo eervolle aanbieding van de hand gewezen.

Belgie.

Eene ontzettende misdaad, zegt het *Journal de Liège* is eenige dagen geleden in onze omstreken gepleegd.

Donderdag ll. verlieten in den vroegen morgen twee vrouwen het gehucht Olgne om te Chînée de pachtpenningen eener kleine hoeve te betalen. De echtgenoote Varrotte, geboren Rineau, 45 jaren oud had 10 vijffrancstukken, hare dochter, 16 jaren oud, slechts vijf of zes francs aan kleine munt bij zich.

Haar in den loop van den dag niet ziende terugkeeren, deed men alle moeite om haar op te sporen, maar helaas te vergeefs, en werden door het gemeentebestuur berigten afgezonden naar de omliggende plaatsen; dan eerst in den morgen van Zondag daaraanvolgende mogt het gelukken de lijken der vermisten in de waterleiding aan den ingang van de Vesdre bij de fabriek Ansion te Trooz terug te vinden.

Zij waren overdekt met kneuzingen en wonden, men veronderstelt door stokslagen toegebragt. Beiden hadden aan het hoofd gelijke verwondingen; de huid was op den schedel opgescheurd, terwijl de kleederen der moeder geheel in flarden gescheurd waren. Al het geld, dat zij bij zich hadden, was verdwenen, en het scheen de beide lijken reeds twee à drie dagen in het water hadden gelegen.

Men maakt allerlei gissingen omtrent de daders van dezen afschuwelijken moord. De eenige aanwijzing, die men bezit is: een nachtwacht aan de Gouvernements spoorweg ontmoette in den nacht van Donderdag op Vrijdag vier mannen, die op den weg tusschen Trooz en Nessonvaux rondzwierven; hij deed hen opmerken dat zij den spoorweg niet mogten betreden doch wilden aan geen bevel tot verwijdering gevolg geven, waarop hij dreigde op hen te vuren en zij eindelijk langzaam de glooijing afzakten. Een arbeider van het station Trooz heeft in denzelfden nacht mede een boosdoener ontmoet die dreigde hem te zullen berooven; de arbeider had geen geld bij zich, waardoor hem geen leed gedaan is. De slagtoffers algemeen geacht en bemind zijnde, behoeft men niet te zeggen welken indruk deze moord heeft te weeg gebragt.

Het kan niet anders of de moordenaars hebben kennis gedragen van de som, die de ongelukkige vrouwen bij zich hadden; zij hadden het geld inderdaad zorgvuldig verborgen en door een koordje om den hals bevestigd.

Zoodra de moord ontdekt was, heeft zich de burgemeester, vergezeld door de gendarmerie en een geneesheer, naar de plaats begeven.

Deze droevige gebeurtenis heeft wederom het bewijs geleverd hoe diep sommige vooroordeelen nog onder de landlieden zijn ingeworteld. De waterleiding lediggeloopen zijnde, heeft men de lijken er uit gehaald en aan den kant nedergelegd ter plaatse waar de waterleiding zich in de Vesdre ontlast; de kleederen waren overal gescheurd zoodat de ligchamen dezer ongelukkigen als het ware geheel ontbloot lagen; nogthans weigerde ieder de handen uit te steken om dezelve uit het water te halen voor en aleer de gendamerie zoude zijn aangekomen. Ieder ging naar de mis met dit schouwspel voor oogen, totdat het eindelijk iemand na groote moeite gelukte eenige arbeiders over te halen hem te helpen om de lijken op het drooge te brengen en hen met een kleed te bedekken.

Brussel, 15 Oct. Het ongewoon verschijnsel van elkander opvolgende vorstelijke bezoeken aan het hof der Tuileriën moet blijkbaar een doel hebben; doelloos immers geschiedt daar niets. Welk dat doel echter is, wie durft te beweren, het te kennen? Het is dan ook als niets meer dan eene gissing, maar, naar ik geloof, geenszins ongegronde gissing, dat ik het volgende mededeel, als het gevoelen van personen, wier blik mij gebleken is, gewoonlijk zeer juist te zijn en diep door te dringen. Volgens dit gevoelen dan, heeft de Fransche regering met die vorsten-receptiën voor den oogenblik minder haar droombeeld van een Europeesch congres op het oog, welk middel tot bevestiging der Napoleontische dynastie zij zelve nog niet genoegzaam voorbereid acht en dus nog voorshands slechts van verre wil behandeld hebben, dan wel de verdere effening van een der wegen, welke daartoe moeten leiden: de oplossing der Italiaansche quaestie. Zij heeft zich zelve in die quaestie te zeer ingewikkeld, dan dat zij haar onopgelost kan laten; die oplossing echter kan niet geschieden, zonder Venetië, zonder Rome aan te tasten, dus zonder de katholieke mogendheden tegen zich in het harnas te jagen; tegenover eene mogelijke coalitie van deze laatsten ziet Frankrijk zich dus genoopt, een steun te zoeken bij de protestantsche mogendheden, en waar het „perfide Albion" zich te veel op dien steun zou willen laten voorstaan, moet hem gewezen worden, dat men des noods zijn steun geheel kan ontberen, en dat nog andere en matige protestantsche staten bereid zouden zijn, onder billijker voorwaarden gemeene zaak met Frankrijk te maken, even als hunne vorsten thans bereid waren, de hun door Frankrijk aangeboden gastvrijheid te aanvaarden. Van daar, aan den eenen kant, het „coquetteren" van Engeland met Oostenrijk, dat het reeds zoo lang en zoo dikwijls voor oud, verdord, vermolmd had uitgekreten, en van den anderen kant, inzonderheid, de toenadering van Pruissen en Frankrijk, die mede zoo lang elkander als volslagen heterogeen hadden beschouwd en thans, nu de laatste den eerste van Engeland heeft weten af te scheiden, eensklaps tot de ontdekking zijn gekomen van eene aanzienlijke dosis homogeniteit.

(Corresp. van het N. A. H.- en Effecten.-Blad.)

Engeland.

Londen, 7 Oct. Het Iersche blad *Northern Whig* deelt het volgende mede als een blijk te meer van den nadeeligen invloed, dien de Amerikaansche oorlog op handel en nijverheid uitoefent. Terwijl in het vorige jaar 36,227,397 yards linnen naar Amerika werden uitgevoerd, bedroeg de uitvoer gedurende de eerste acht maanden van dit jaar slechts 13.757,931 yards.

Londen, 10 Oct. De Parijsche correspondent van de *Morning Post* meldt, dat de kapitein Russel, van de Fransche marine, naar Engeland is vertrokken, ten einde den *Great Eastern* te bezigtigen en denkelijk aan zijne regering rapport daaromtrent te doen. Zoo als men weet, liep reeds vroeger het gerucht, dat keizer Napoleon voornemens was, genoemden bodem aan te koopen, ten einde hem tot een transportschip te doen inrigten.

— Dat het westen van Ierland met een hongersnood wordt bedreigd, moge o. a. blijken uit het volgende: Te Kilmovee, in het graafschap Mayo, werd Zaturdag ll. eene meeting gehouden, waarin de volgende resolutiën werden genomen:

1°. Dat ongeveer 5/6 van den aardappelenoogst, het voornaamste voedingsmiddel der bevolking, door de ziekte en overstrooming is vernield.

2°. Dat, indien al het koorn, in het kerspel voorhanden, tot meel werd gemalen, het niet toereikend zou zijn om de 6000 zielen sterke bevolking gedurende twee maanden te voeden.

3°. Dat, wanneer de regering niet onverwijld werk verschaft aan de bevolking, waardoor zij in staat wordt gesteld voedsel te koopen, zij van honger zal omkomen.

4°. Dat de vergadering deze resolutiën eerbiediglijk aan den lord-luitenant en den secretaris van staat voor Ierland aanbied, hun in naam der menschheid verzoekende, der regering te adviseren tot het onverwijld nemen van maatregelen, ten einde zoodanige ramp af te wenden.

— De *Morning Herald* deelt de volgende zinsnede mede uit een particulier schrijven uit Parijs: »De keizer heeft ten stelligste verklaard niet te zullen gedoogen, dat de Romeinsche quaestie op nieuw in zijne tegenwoordigheid worde besproken vóór den dood van Pius IX".

Frankrijk.

Parijs, 6 Oct. Aangaande den dood van de koningin van Madagaskar Ranavalo worden de volgenden bijzonderheden medegedeeld. Sedert meer dan een jaar leed zij aan kanker in de borst en had de pijnlijkste operatiën moeten verduren. In den laatsten tijd verliet prins Rakout of Rakoton zijne moeder niet meer, daar hij wist, dat de oude

partij zijn neef, prins Ramboasalam, voor wien de koningin groote vriendschap koesterde, op den troon wilde plaatsen.

De koningin stierf den 18den Augustus in haar 70ste jaar. Haar eerste minister, die Ramboasalam zeer was toegedaan, wilde haar dood twee dagen geheim houden, ten einde zijn candidaat voor den troon te kunnen doen uitroepen, en gaf aan de koninklijke militie, waarvan hij bevelhebber was, last, om prins Rakoton in het paleis zijns moeders gevangen te houden; tevens nam hij alle mogelijke maatregelen, opdat de uitroeping tot koning van Ramboasalam den 19den des echtends vroeg zou kunnen geschieden. Een Europeër waarschuwde echter de partij van prins Rakoton, en deze was den geheelen nacht aan het werk, zoodat, toen de tegenpartij des ochtends het paleis verliet om naar den tempel de krooningsplegtigheid te voltrekken, zij werd overvallen en uiteengedreven; prins Ramboasalam en de eerste minister werden gedood en de kroonprins werd, onder den titel van Rakout-Radama I, tot koning van Madagascar uitgeroepen.

Zijn eerste werk was, een liberaal ministerie te organiseren, eene amnestie uit te vaardigen en eene constitutie te beloven; voorts heeft hij verklaard, de besluiten, waarbij de vreemdelingen worden geweerd, te zullen afschaffen.

Men kan de troonsbestijging van koning Rakout Radama beschouwen als de zegepraal van Frankrijks invloed in dat gedeelte der Indische zee.

Parijs, 10 Oct. Uit naauwkeurige statistieke tabellen blijkt, dat in Frankrijk de gemiddelde levensduur, die, van 1825 tot 1850, 40 jaren bedroeg, steeds afnemende is en thans naauwelijks op 37 jaren kan worden gesteld.

— Van het eiland Réunion zijn tijdingen van den 7den September ontvangen. Den 5den was de *Mascareigne* aldaar van Tamatave (de voornaamste handelsstad van Madagascar) aangekomen. Dit schip bragt de tijding mede van den dood der koningin en de troonsbestijging van haar zoon, en deze tijding was officieel, daar zij namens den nieuwen koning door zijn secretaris Ranira was medegedeeld aan den gouverneur van Mauritius; deze mededeeling was den 7den September te Port-Louis aangeplakt.

Parijs, 11 Oct. Uit Toulon wordt van den 10den gemeld, dat het fregat *Descartes* den 12den naar Algiers en van daar naar Alexandrie zal vertrekken. Met dit schip vertrekken 12 zetters van de keizerlijke drukkerij, om te Saigon eene drukkerij te organiseren voor een officieel dagblad.

Parijs, 13 Oct. De *Patrie* meldt, dat de keizer en Koning Willem III, na hun gevolg aan elkander te hebben voorgesteld, in het rijtuig zijn gestapt; bij het instappen, zeide de koning op zijn horologie ziende: „Ik hoop, dat ik op mijn tijd heb gepast, er is aangekondigd, dat ik te 5½ uur zou aankomen en ik ben hier vóór dien tijd". De klok van het station stond op 5 minuten voor 5½ uur.

Duitschland.

Berlijn, 9 Oct. De krooningsmantels voor den koning en de koningin zijn allerprachtigst 's Konings sleepmantel is 7 el lang en ongeveer 4 breed en door en door met hermelijn gevoerd, dat in breede strooken over de uit purper fluweel vervaardigde bovenzijde omgeslagen is. De pelerine, mede van hermelijn, is omstreeks 1 el breed. Het purper fluweel is over de geheele uitgestrektheid afwisselend met zwarte adelaars, waarvan de wapening in kleuren is uitgevoerd, en met gouden kroonen geborduurd. De mantel wordt over de borst door zware gouden koorden en kwasten vastgehouden. De sleepmantel der koningin ziet er evenzoo uit, doch is iets korter, terwijl de pelerine van boven uitgesneden is.

— Er bestaat plan tot het oprigten eener vierde militaire kweekschool, en wel in het slot Engers aan den Rijn, welke inrigting waarschijnlijk reeds in het eerste kwartaal van het volgende jaar zal geopend worden.

Frankfort, 10 Oct. Te Heidelberg is eene brochure verschenen, over het proces van Oscar Becker handelende. Daarin wordt in het breede de vraag besproken, of, ondanks de resultaten van dit proces, de misdaad den veroordeelde toerekenbaar kan geacht worden, dan wel of hier aan eene monomanie moet gedacht worden, over welker verhouding tot het zieleleven des menschen de geneeskundige wereld het nog niet eens is geworden. De brochure moet vele blijken van geleerdheid en diepe kennis der daarin behandelde vraagstukken dragen.

Weenen, 12 Oct. Luidens eene depêche uit Triëst, is de keizer eergisteren avond in het strengste incognito te Miramare aangekomen, waar drie oorlogstoomschepen gereed lagen, om hem verder naar Corfu over te brengen. Gedurende 's keizers verblijf aldaar, heeft aartshertog Rainer de leiding der regeringszaken aanvaard en zal hij ook audiëntiën verleenen. De terugkeer des keizers uit Corfu wordt tegen 20 dezer te gemoet gezien.

Berlijn, 15 Oct. De verlaging der Rijntollen, welke van 1 Maart jl. begonnen is, heeft reeds haar gunstigen invloed doen kennen op het transport van onderscheidene artikelen, inzonderheid van ruwe katoenen. Zoo werden, alleen in de eerste helft van het loopende jaar, te Caub 207,800 ctr. van dat product verzonden, terwijl dit in den geheelen loop der jaren 1858, 1859 en 1860 respectievelijk slechts 139,253, 162,086 en 90,513 ctr. had bedragen. De aanvoer te Mannheim heeft in de eerste helft van dit jaar 82,201 ctr. meer beloopen, dan in dezelfde tijdsruimte van 1860. Deze resultaten doen genoegzaam voorzien, welke gunstige gevolgen er nog met regt kunnen verwacht worden, indien de Rijnscheepvaart verder wordt bevrijd van de belemmerende bepalingen, welke nog daarop drukken.

Rusland.

St. Petersburg, 4 Oct. De keizer is den 23sten Sept. van Kertsch te Taman aangekomen; van daar vertrok Z. M. naar de Kuban provincie, bragt den eersten nacht te Turuk en den tweeden te Katerinodar door. Den 25sten bezocht Z. M. de forten Dmitrievskoe en Grigorievskoe, den 25sten Oost-Labinskoe en Markoy, terwijl den 27sten eene verkenning aan geene zijde van de Belaia werd gedaan. Des avonds kwam de keizer in het kamp bij fort Kankety aan en den 29sten werd de reis langs de Laba-linie voortgezet.

Warschau, 6 Oct. Gisteren is de aartsbisschop Anton Melchior Fialkowski alhier overleden. Ofschoon men zijn dood reeds sedert eenige weken te gemoet zag, heeft het berigt van zijn overlijden toch een diepen indruk op de bevolking gemaakt. Het land betreurt in hem een menschenvriend in den waren zin des woords, een geestelijke, die verdraagzaamheid aan opregte godsvrucht paarde. Hij stierf met vol bewustzijn en hij gaf aan graaf Andreas Zamoyski, die bij zijne laatste oogenblikken tegenwoordig was, zijn zegen en drukte hem het welzijn des vaderlands nadrukkelijk op het harte. Zijn verlies is voor de Polen onherstelbaar; zijn vermoedelijke opvolger, bisschop Decker, heeft niet de eigenschappen van den overledene.

Volgens berigten uit St. Petersburg, door de *Opinion Nationale* medegedeeld, wint de liberale beweging in Rusland met den dag veld. In geheel Rusland, tot in de meest verwijderde provinciën, in Siberie, Finland, Bessarabie enz. heeft eene ontzettende propaganda plaats. Over al ontvangen de autoriteiten berigten betrekkelijk de tegenwoordigheid van een groot aantal colporteurs, die het land, de vlekken en steden afloopen en er den te Londen verschijnenden *Kolokol* tot zeer lage prijzen verkoopen; de *Avenir* en in den vreemden gedrukte brochures dringen zelfs tot op de grenzen van China door. De zaak moet zulk een ernstig karakter hebben, dat de rijksraad er zich mede heeft beziggehouden en de strengste bevelen ten deze aan de autoriteiten heeft gegeven. Het schijnt evenwel, dat al de waakzaamheid der policie niet toereikende is, om de propaganda te stuiten.

Ingezonden Stukken.

Amice!

De schrijver in de *Java-Bode* tegen mijne beschouwingen over de koffijcultuur op Java en Ceylon schijnt de ontvangen les niet te kunnen verkroppen en komt er in het No. 98, dat ik dezen morgen ontving, nog eens op terug, hoezeer thans *anoniem*, hetgeen zeker een bewijs moet zijn voor de deftigheid en bedaardheid, waarop hij zich zoo zeer beroemt, tegenover de hatelijkheden, die hij mij niet alleen verwijt, (hij heeft natuurlijk den *moed niet*, dat verwijt door zijn naam kracht bij te zetten) maar zelfs als *habitueel* doet voorkomen.

Het zijn rare menschen, die deftige behoudsmannen. Wanneer zij de ongerijmdste stellingen verkondigen en hier of daar opgeraapte *geïsoleerde* cijfers stellen tegenover uitvoerige en met de meeste zorg verzamelde statistieke, over eene reeks van jaren loopende opgaven; wanneer zij dan daarbij *telkens* op hoogen toon uitroepen: *waar is de waarheid?* dan meenen zij zich dood bedaard en gematigd te hebben uitgedrukt, hoezeer zij hunne tegenpartij van *onwaarheid* beschuldigen. Maar wanneer zij dan de wel verdiende teregtwijzing ontvangen, dan noemen zij die *hatelijk*. (1)

Maar de schrijver gaat nog een weinig verder in zijne deftige polemiek; hij heeft de onbegrijpelijke goedheid, mijne hatelijkheden te vergeven, omdat hij die aan *gewoonte* toeschrijft.

Ik maak mij daar volstrekt niet boos over; de schrijver — dien ik overigens zeker meen te kennen — moest eerst den moed hebben, zijne aanvallen tegen *mij* met *zijn naam* te onderteekenen; eerst dan zal ik beoordeelen, of hij *bij mij* in aanmerking kan komen, om mij voor beleedigd te houden.

Hij verwijt mij zelfs, dat ik *aardig* ben.

Het is waar, de deftige Hollander wordt beschaamd, wanneer men hem op eene aardigheid betrapt en dat heeft misschien mijn antagonist aanleiding gegeven, om *onaardig* te zijn; het is nu eens een zwak van mij, het eerste boven het laatste te verkiezen; ik gun hem ten deze gaarne zijne superioriteit.

Wij beginnen met dat al elkander te naderen. Hij, die in zijn eerste stuk op zoo hoogen toen uitriep: *waar is nu de vrije arbeid* bij de koffijcultuur op Ceijlon, hij zegt nu in eens:

„*Wij geven volkomen toe, dat de arbeid op Ceylon volkomen vrij is!*"

De hinkende bode komt er echter dadelijk weder achter aan, want hij ontkent, dat Ceylon als een bewijs mag dienen voor de stelling, dat de Javanen volkomen vatbaar zijn voor vrijen arbeid.

»Wat toch, zegt hij, is het geval? Op Ceylon *wil* de inheemsche bevolking niet in dagloon werken, welke voordeelen haar ook voorgespiegeld, welke loonen haar ook toegezegd worden."

Die bewering bevat niets, dan een bewijs te meer voor de volslagen onbekendheid van den schrijver met hetgeen op Ceylon omgaat.

Koelies voor het transporteren van vrachten, karrenvoerders, huisbedienden e. z. v. zijn op Ceylon in overvloed te vinden en behooren *allen* tot de Chingaleesche of Ceylonsche bevolking; de prachtige groote wegen zijn door Ceylonsche arbeiders gemaakt; ik heb ook alleen gehandeld over de koffijcultuur, die door *vreemde* koelies wordt gedreven, maar niet over de belangrijke *Kaneel- en Kokosnootcultuur*, die, gelijk men in het *Ceylon common place-book* over 1861 zien kan (o. a. blz. 179), in handen is van *Singhalese villagers* (inboorlingen van Ceylon) en slechts somtijds in die van Tamils.

Gedurende de 5 jaren van 1837 t/m 1841 werd uitgevoerd aan kokosolie voor eene waarde van 128,129 pd. st. of gemiddeld per jaar 25,626 pd. st. Van 1842 t/m 1846 voor 126,067 pd. st. of 25,213 pd. st. per jaar. Van 1847 t/m 1851 voor 145,489 pd. st. of 29 098 pd. st. per jaar. Van 1852 t/m 1856 voor 485,837 pd. st. of 97,167 pd. st. per jaar; en van 1857 t/m 1860 voor 408,385 pd. st. of 136,128 pd. st. per jaar. Dat zal toch wel vooruitgang zijn bij *vrijen arbeid*.

De kaneelcultuur was bij de vrijstelling van den arbeid in 1832 van weinig beteekenis meer. In 1837 werden reeds weder 558,110 Eng. ponden ter waarde van 49,264 pd. sterling uitgevoerd.

De geheele uitvoer van dat stapelartikel bedroeg:

Periode		Hoeveelheid		Waarde	
van 1837 t/m 1841	eene hoeveelheid van	2,260,193	pd. ter waarde van	188,233	£
	gemiddeld per jaar	452,039	„ „ „ „	37,647	„
„ 1842 „ 1846	eene hoeveelheid van	2,6[illegible]	„ „ „ „	168,2[illegible]7	„
	per jaar	520,[illegible]1	„ „ „ „	[illegible],649	„
„ 1847 „ 1851	„ hoeveelheid van	2,836,187	„ „ „ „	282,619	„
	per jaar	567,237	„ „ „ „	56,524	„
„ 1852 „ 1856	„ hoeveelheid van	3,776,878	„ „ „ „	220,449	„
	per jaar	755,376	„ „ „ „	44,090	„
„ 1857 „ 1860	„ hoeveelheid van	2,[illegible]21,334	„ „ „ „	134,142	„
	per jaar	840,444	„ „ „ „	44,717	„

Overal langzame maar gestadige vooruitgang bij vrijen arbeid.

De invoer bedroeg in 1829 de waarde van 661,920 £
„ „ „ „ 1849 „ „ „ 1 347,549 »
„ „ „ „ 1859 „ „ „ 3,474,487 »

Binnen 20 jaren *verrijfvoudigd* bij *vrijen arbeid*.

De uitvoer bedroeg in 1839 voor de waarde van 380,385 £
„ „ „ „ 1849 „ „ „ „ 1,097,240 »
„ „ „ „ 1859 „ „ „ „ 2,160,502 »

En dat al is de uitkomst van den vrijen arbeid eener bevolking van nog geene 2,000,000 zielen, de vreemde koelies er bij gerekend, *en die niet werken wil!*

De schrijver in de *Java Bode* moge nu zelf beoordeelen of het juist is, wat hij beweert, *dat men op Ceylon arbeiders van elders moet invoeren, om den grond niet onbebouwd en ledig te laten.*

Het tegendeel is waar; de bevolking heeft overvloed van goede gronden en is daarom nog niet genegen, *woeste gronden* te ontginnen; *daarvoor* worden *vreemde* arbeiders aangevoerd. Maar op Java is de bevolking overvloedig voorhanden (500 zielen op de □ Eng. mijl bij 80 op Ceylon) maar niet zoo overvloedig zijn de bebouwde gronden. Indien dus *hier* woeste gronden op dezelfde gunstige voorwaarden te krijgen waren als op Ceylon, dan zouden de ondernemers die gronden kunnen ontginnen, niet met vreemde, maar met den *overvloed* der arbeiders op Java, indien het Gouvernement den arbeid maar eenigzins vrijer maken of slechts losmaken wilde van de knellende en onnoodige banden, waarin hij thans ligt door het *inlandsche passenstelsel* en andere even overbodige als schadelijke bepalingen.

De schr. heeft dus juist weder het tegendeel bewezen van hetgeen hij wilde bewijzen.

Hij vraagt; waarom ik slechts de laagste noteringen van Java-koffij en de hoogste van Ceylon-koffij op de markt te London heb medegedeeld?

Indien mijne aardigheden hem niet vervelen en hij mijn brief nog eens wil overlezen, dan zal hij zien, dat ik dit met voordacht heb gedaan, om te bewijzen, dat zoodanige opgaven (die hij als bewijs *tegen* mij had gebezigd) niets bewijzen, maar dat men de midden-prijzen over eene reeks van jaren moet nagaan, om tot eene juiste conclusie te komen.

Hij beweert daarna, dat ik mij in de opgaven van het prijsverschil tusschen „plantation" en ordinaire Java-koffij moet vergist hebben, door de verhouding van centenaar tot pikol als 3 tot 4 te nemen.

Daarin heeft de schrijver volkomen gelijk en ik bedank hem voor de teregtwijzing.

Ik heb den pikol tot 133⅓ Eng. pd. genomen en vergeten, dat de centenaar niet 100 Eng. pd. maar *hundred weight* is.

Maar daardoor wordt nu ook de productie van de Ceylon-koffij zoo veel grooter, die eveneens door die vergissing van 4 tot 3 de centenaar tot pikol is overgebragt. Bovendien heb ik die fout zelf opgegeven en hij heeft ze in mijn eigen stuk gevonden. (1)

Hij zal dus wel toegeven, dat die ter goede trouw gemaakt is en bovendien zal hij moeten bekennen dat zij ter zake *niets verandert*. Het verschil tusschen den prijs van „plantation" en „native" blijft nog altijd zeer groot en groot genoeg, om het hoog belang der fabriekmatige bereiding van koffij te bewijzen, en mijn artikel toont letterlijk, dat het verschil is opgegeven met de eenige bedoeling dit bewijs te voeren en bij de Indische Regering er op aan te dringen, eene doelmatige fabrijkmatige bereiding der Java koffij in te voeren en daardoor winsten te behalen, die zij thans moet zoeken in de geringe betaling van den planter.

Indien de schrijvers in de „Java Bode" zich niet alleen *beroemen* op eene gematigde polemiek, maar die ook *wezenlijk voeren* en zich daarbij bevlijtigen, de quaestien, waarover zij polemiseren, eerst grondig te onderzoeken, dan zal spoedig hunne theorie van den zegen, die uit gedwongen arbeid kan voortvloeijen, voor hunne eigene oogen in rook verdwijnen en zij, indien zij ter goede trouw zijn, medewerken aan de oprigting van een nieuw gebouw, waarvan de grondslagen hechter zijn, dan het morsche gebouw, dat men tegenwoordig gewoon is, het cultuurstelsel te noemen, en dat van zelf moet instorten, indien men het niet geleidelijk afbreekt, naarmate daarnaast het gebouw van vrijen arbeid oprijst.

SOERABAJA. H. J. LION.

(1) Het is eene imitatie der Nieuwe Rott. Courant. Wanneer zij *onze* uiteenzetting van den toestand van Indie, nog door niemand gewraakt, *een berucht manifest* noemt; dan is dat bedaard en gematigd; maar wanneer wij *hare* ongerijmdheden over *behoudend liberalisme in Indie gezwets* noemen, dan zegt zij: dat wij *schelden*.

Geachte Redacteur!

In het laatste Nummer van uwe Courant dato 18 dezer wijdt een uwer voorgangers een artikel aan de *centrifuges*, hier op Java uitsluitend bij de *suikerfabricatie* bekend, met den inhoud waarvan naar mijne meening de onderteekenaren der daarin aangehaalde bekende circulaire dato 24 October ll. zich zeer zeker niet kunnen vereenigen.

Ten volle overtuigd van de goede bedoelingen van den schrijver, en zelf te weinig wetende van de suikerindustrie, wil ik den geachten schrijver niet in al zijne redeneringen volgen, maar voornamelijk doen uitkomen, dat de kooplieden van Batavia, die genoemde circulaire onderschreven, en onder wie ook *ik* behoor, *volstrekt niet de toepassing der centrifuges op de suikerindustrie afkeuren*, maar alléén opkomen tegen misbruiken, waarvan zij de nadeelen hebben ondervonden sedert derzelver invoering op Java. Nooit werden zoo vele klagten uit Europa ontvangen over kwaliteits-vermindering en nummer achteruitgang; die klagten waren zoo algemeen, dat het blindheid zoude geweest zijn dezelve toe te schrijven aan eenen minder gunstigen toestand van de suikermarkt in Europa, vele redenen strekten hun ten bewijze dat die klagten liepen over partijen suiker *bewerkt door centrifuges;* wat was dus natuurlijker dan dat zij eene mindere waarde trachtten vast te stellen voor eene soort suiker, zulke slechte resulaten voor importeurs opleverende?

Maar daarom keuren zij niet af dat van stroopen die men vroeger liet wegloopen, door middel der centrifuge, op Java ca. 100,000 picols of wellígt meer suiker gemaakt worden, al is het dan ook van minder kwaliteit, maar zij verlangen alléén bij inkoopen op contract of op levering niet blootgesteld te zijn, voor een groot gedeelte eene waar te moeten ontvangen, die bij lossing na eene meer of min lange zeereis blijkt *f* 3 à *f* 4 per 100 Ned. ℔ of circa 10 pCt. in waarde te zijn achteruitgegaan.

De onderteekenaren der circulaire waren voorzigtig genoeg alléén te spreken van centrifuge *stroop*suiker; tegen *hoofd*-suiker, door centrifuges bewerkt, maakten zij geene bedenking, hoewel velen het gevoelen aankleven, dat *kleien* ter verkrijging van goede greinige suiker beter is, en ik fabriekanten meermalen heb hooren beweren, dat bij eene bewerking met centrifuges men minder hoofdsuiker verkrijgt dan door middel van kleien.

Het doel, door inteekenaren beoogd, was alléén een *minder product lager* te *classificeren*, en vooral nu het hun gebleken is, dat vele fabriekanten hunne centrifuge-suiker met andere suiker *mengen*, en daardoor een veel grooter gedeelte van hun produkt, dan men algemeen onderstelde, de kiem in zich draagt eener *verderfelijke kwaliteitsvermindering*, is het in het belang van kooplieden en van fabriekanten tot behoud der reputatie van Java-suiker op vreemde markten volstrekt noodig, maatregelen te beramen, harmoniërde met den inhoud en strekking van meergenoemde circulaire.

Deze maatregelen dienen, geloof, ik uit te gaan van Heeren fabriekanten, zij behooren, achtgevende op de klagten van kooplieden, zich bereid te verklaren *al hun centrifuge stroopsuiker* zonder onderscheid *afzonderlijk te houden en te verkoopen.*

Omtrent de mindere waarde van *tweede* en *derde* stroopsuiker zijn allen het eens; omtrent die van *eerste* stroopsuiker bestaat nog verschil van gevoelen, maar waarom zouden fabriekanten, overtuigd van de superioriteit ook van dit product, schroomen, het onder deszelfs wezenlijken naam in den handel te brengen? De ondervinding zal dan leeren wie gelijk heeft.

Op deze wijze zal men in vertrouwen suiker kunnen koopen; en hetgeen de fabriekant minder aan prijs zal bedingen voor een gering gedeelte van zijn product, bestaande in centrifuge-stroopsuiker, zal hem dubbel vergoed worden door den beteren prijs, die hem toegestaan zal worden voor het grootere en betere gedeelte van zijnen oogst.

Met de plaatsing dezer regelen zult UEd zeer verpligten

UEd. Dw. Dienaar,

C.

BATAVIA, 19 December 1861.

Geachte Redacteur!

Naar aanleiding van A's schrijven in uw vorig nummer worde het mij vergund op te merken, dat de Zegelwet zelve in art. 17 een weg aanwijst hoe te handelen indien men zegels noodig heeft en ze niet kan bekomen.

Wil men zich slechts eene kleine, weinig beteekenende moeite getroosten, dan behoeft nimmer het gemis van het vereischte zegel een hinderpaal te wezen tegen het sluiten eener transactie met een chinees of iemand anders. Men schrijve de acceptatie, of welk ander document het ook zij, in den gewonen vorm op ongezegeld papier; notere, aan het hoofd, ter plaatse waar anders de stempel zich bevindt dan wel, hetgeen misschien verkieselijker is, onderaan vóór de onderteekening, het navolgende: b. v. *„Het behoorlijk zegel was op het oogenblik, drie uur in den namiddag, niet te bekomen, daar het kantoor van den collecteur reeds gesloten is;"* — voorzie dit stuk binnen driemaal 24 uren (waarlijk tijds genoeg!) van het vereischte omslag-zegel; stelle daarop naast den stempel b. v. *Omslag-zegel der Acceptatie, groot f ..... ten laste N. N. dd. .... Batavia ....* 1861. (Handteekening). En — de zaak is in orde. Voorzigtigheidshalve bepale men zich echter tot stukken waarbij het ministerie van een notaris wordt ingeroepen, anders zal men bezwaarlijk het bewijs kunnen leveren dat het vereischte zegel *binnen* den bepaalden tijd omgeslagen is geworden, hetgeen de wet op straffe van nulliteit en boete vordert. Op deze wijze kan men zich dus, indien ik mij niet vergis, altijd helpen, wanneer men ten minste den door u gegeven raad, eene provisie van zegels op te doen, niet wil volgen, noch een looper wil zenden naar het huis van den collecteur, die ten zijnent, in gang Chaulan, op ieder uur van den dag, ook des avonds, ja zelfs des nachts, wanneer dat noodig is, zegels debiteert, en in enkele gevallen, bij gemis van genoegzamen voorraad, zich volgaarne een extra-toet stadwaarts heeft getroost om het gevraagde te kunnen verschaffen.

Door de plaatsing van het bovenstaande zal zich verpligt achten

Uw Dw. Dienaar,

Batavia, 24 Dec. 1861. H.

(1) In het stuk van den schr. is ook juist hier eene fout, waarschijnlijk eene drukfout, ingeslopen. Er staat *f* 49,60 per pikol, moet zijn *f* 39,60 per pikol.

SOERABAJA, 12 November 1861.

Mijnheer de Redacteur!

Ik ben boomklerk, — vijf en twintig jaar geleden was ik schooljongen! wilt ge gelooven dat ik, enkel om de schoone illusies, wensch dat ik 't nog was? Ik heb tegenwoordig verdriet in mijn leven; op school leerde mij de meester met 't bedaardste gezigt van de wereld, dat de handel een hoofdbron van welvaart voor een land is, dat elk verstandig mensch den handelsstand hoog schat en elk verstandig gouvernement den handel op alle mogelijke wijzen bevordert. Ik kwam daardoor tot het besluit koopman te worden. Twintig jaar lang copieerde ik achter eene lessenaar van half negen tot half vijf facturen, verkoop-rekeningen en alles wat verder te voorschijn gebragt werd. Nu vier jaren geleden werd ik boomklerk, en sedert dien tijd representeer ik het huis, dat mij aanstelde, waar ik jaren lang voor werkte, aan den boom. Sedert dien tijd kom ik dagelijks in aanraking met ontvanger en kontroleur of, 't niets is, en tot vóór [illegible] dagen heb ik mij regt gelukkig in dien kring gevoeld. Maar helaas! de tijden veranderen. Vroeger hadden wij hier een ontvanger, van wien sommigen 't alleen jammer vonden dat hij een te ijverig schutter was, maar anders was hij niet kwaad en ik heb de sergeants-streepen aan hem te danken. Sedert hij echter den ontvangerszetel verliet, is hij vervangen door iemand die zoo geheel vreemd aan de zaken is, dat [illegible] werk onuitstaanbaar wordt. Elk factuur is eene zoutwaterfactuur en wordt ter zijde gelegd om, als zij tot eene massa zijn aangegroeid, door taxatie vergeleken te worden, en dat gaat alles zoo vreeselijk langzaam, dat geen regt geaard boomklerk 't zich kan voorstellen. Bij alles laat de man zich assisteren door een zoontje van 17 jaar, dat het nog niet ver in de vier hoofdregelen gebragt heeft en dat toch elk cijfertje moet verifieren, en zoo staan wij dikwijls met ons twaalven te wachten tot .... wij geholpen zijn, zult ge denken? O neen, tot 't twee ure slaat, want dan gaat de man naar huis, een middagtukje pakken. En de beladene prauwen? — blijven liggen. En de huurgelden? — worden betaald door den noesten, nijveren, énergieken handelsstand.

Ik heb gehoord van een huis dat wil protesteren — van een grooten brief aan den directeur geschreven. Ik schrijf dit briefje aan U, en al werkte 't alleen maar uit dat de nieuwe ontvanger's avonds zijn zoontje privaat les in 't optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en deelen liet geven, dan zou ik dubbel voldaan zijn.

Ik ben

Uw Dienaar

TREURWILG.

Wat helpt het?

Onlangs kregen de ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur op Java en Buitenbezittingen, een Gouvernements besluit dd. 11 November 1861 No. 20, waarbij, na den gewonen aanhef: Gelezen de Missives, enz, 6 stuks, is goed gevonden en verstaan: Ten eersten enz;

Ten zesden: De hoofden van gewestelijk bestuur op Java en Madura aan te schrijven, om door goede raadgeringen en voorlichting aan de hoofden en bevolking, te trachten bevorderlijk te zijn aan de vermeerdering en verbetering van het paardenras en van den veestapel op Java, met aanbeveling om daartoe ook de hun toegevoegde ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur aan te sporen; verlangende de Regering dat van hetgeen in het onder hun beheer zijnde gewest tot verbetering van het paardenras en den veestapel verrigt is, zoowel als de oorzaken die daarop van gunstigen of nadeeligen invloed geweest zijn, naauwkeurig verslag worde gedaan in het jaarlijks door hen in te dienen Cultuurverslag.

Ten zevenden enz. het gewone slot:

Ziedaar hoe ver men gevorderd is sedert 20 jaren, gedurende welke algemeen geklaagd werd dat het paardenras achteruitgaat, ziedaar de resultaten van boekdeelen rapporten, over dat onderwerp ingediend. Zoude men niet zeggen dat de ambtenaren van het binnenlandsch bestuur zich nimmer aan die aangelegenheid hadden laten gelegen liggen, ofschoon zij zelven in de eerste plaats er al het ongerief van ondervinden, dat er bijna geen goed rijpaard, Javaansch ras, te krijgen is?

Maar ik vraag of bovenstaand besluit voldoende is, als er niet tevens maatregelen worden genomen die volgens gegronde veronderstellingen helpen zullen, want met over de zaak te praten komt men niet verder.

Toen ik een regent over dit besluit sprak, gaf hij mij ten antwoord „*Ah bitjara bole djoega, tapi saja kira trada goena satoe apa*" en geloof mij, zoo denken er al de inlandsche hoofden over. Jaren geleden kregen wij eene circulaire van den veearts *van der Weyde*, waaromtrent consideratie en advies moest uitgebragt worden, die adviesen zijn in 1857 gegeven aan de directie van Cultures. Wat is daarvan geworden? wij hebben er verder niets van gehoord. Nu moet het weer opgenomen worden in het Cultuurverslag, dat natuurlijk door niemand zal gelezen worden, want wie is in staat die lijvige boekdeelen verslagen over zooveel onderwerpen naar behooren na te gaan en het nuttigste er uit te trekken, vooral over eene zaak als het paardenras, een geslacht dat toch niet bestemd is om naar Nederland te worden uitgevoerd, om verkocht te worden. Ja! als het Koffij, Suiker of Indigo was dan ware het wat anders, maar paarden? ik zie al een Amsterdamsch makelaar zijn neus optrekken en zeggen „wij krijgen immers voor 100 millioen aan spoorwegen."

Het is toch vreemd dat in een land, waar zoo vele paardenliefhebbers zijn, het ras zoo achteruitgaat, want het is niet te ontkennen dat ieder inlander een liefhebber is; mooije paarden hebben zij allen gaarne, vooral de hoofden, van de hoogste tot de laagste, maar hunne liefhebberij strekt zich niet uit tot het opkweeken der dieren, want dat kost veel geld en dit hebben zij niet, en volgens mijn oordeel moet daarin de achteruitgang gezocht worden.

Als in vorige jaren een inlandsch hoofd een mooi paard in de dessa zag, wist hij er wel op een of andere wijze van meester te worden, de eigenaar zag dit in; van daar zijne weinige zorg voor het dier, maar van daar dan ook dat er nog verscheidene goede paarden gevonden worden, want het inlandsch hoofd, aan wien het onderhoud toch niets kostte, zorgde er goed voor.

Thans durft zich een hoofd zulke handelingen niet meer veroorlooven, (†) want hij weet dat zijne betrekking er aan verbonden is, het gebeurt nog wel, maar zeer zeldzaam; ik vind dit natuurlijk zeer prijzenswaardig. Echter heeft het beletten der knevelarij de verbetering van het ras niet tengevolge gehad, om de gegronde reden dat de Javaan over het algemeen nog niet tot de overtuiging is gekomen dat de vaderlijke zorg van het Gouvernement en zijne ambtenaren hem voor de dwingelandij zijner hoofden voldoende beschermt en hij nog weinig verschil ziet in den toestand nu en vroeger. Hoe is het anders mogelijk dat misdaden, door inlandsche hoofden gepleegd, nog jaren lang verborgen kunnen blijven, ofschoon de geheele bevolking ze kent en dat er juist een ondergeschikt hoofd moet zijn die als aanklager optreedt, wil men achter de zaak komen? Vele voorbeelden zijn hiervan te vinden. Wil men werkelijk het paardenras verbeteren, dan moet men den Javaan noodzaken beter voor zijne paarden te zorgen. In de eerste plaats moet men zorgen dat de voortteling niet te jong plaats hebbe, dat is een hoofdvereischte, en zonder dit middel helpen al de andere te nemen maatregelen niets.

Aangezien het eene bewezen waarheid is dat de inlander de middelen niet bezit om zijne paarden te stallen en geregeld te verzorgen, en dat hij dus verpligt is zijne beesten in de weide te drijven en daar aan hun lot over te laten, zoo komt het mij voor, dat van Gouverments-wege het bevel moet uitgaan om al de paarden die den ouderdom van drie jaren nog niet bereikt hebben, te snijden, en bestedig hiermede voort te gaan. Om nu echter den inlander in de gelegenheid te stellen toch veulens te krijgen moet men in iedere residentie b. v. zes hengsten van goedras hebben, deze moeten op één punt gestald worden en van daar uit, even als zulks met de vaccine geregeld is, hunne diensten verrigten. De kosten voor iedere stal zullen ten naastebij beloopen, het eerste jaar:

(†) ? Red.

Extra Bijvoegsel

behoorende bij het *Bataviaasch Handelsblad*,

van Zaturdag 21 December 1861, No. 102.

Voor het bouwen van een goede stal voor 6 paarden	*f* 1500,—
Inkoop voor 6 paarden @ *f* 300,— ik neem ze duur.	» 1800,—
Voor halsters, roskammen, borstels en stalgereedschap	» 50,—
Een mandoor @ *f* 8,— 3 staljongens @ *f* 5,— 6 grassnijders, @ *f* 4,— geeft smaands met *f* 3,— padie *f* 50 dus s'jaars	» 600,—
Te zamen	*f* 3950,—

Veronderstellende dat al de paarden elk jaar verwisseld moeten worden en er dus 's jaarlijks eene nieuwe uitgave moet zijn van *f* 2450 voor iedere residentie, daar de stal niet behoeft vernieuwd te worden, zoo kan men, *f* 50 's jaars onderhoud opbrengende, de onkosten voor de volgende jaren voor iedere residentie op *f* 2500,— stellen.

Er zijn op *Java* en *Madura* 25 gewesten, vorderende diensvolgens eene uitgave van *f* 62,500,— waarvoor men eindigen zoude met goede paarden op Java te krijgen.

In 's hemels naam echter geen Inspecteur van het paardenras, laat de inspectie hiervan worden opgedragen aan de inspecteurs van Cultures, die ook de registers, enz behoorlijk zullen moeten nazien. Want het zal wel geen betoog behoeven dat er zeer naauwkeurige registers over die aangelegenheid moeten worden aangehouden. Wij hebben in der tijd een Inspecteur van het paardenras gehad en dat is meer dan voldoende geweest.

V....

Een gesmoorde grief.

Het is zeker gemakkelijk iemand een smet aan te wrijven.

In de meeste gevallen is dit gemakkelijker dan zich van een aangewreven smet te zuiveren.

Onlangs kreeg ik het algemeen verslag van den staat van het schoolwezen in Indië over 1860 in handen.

Ik bladerde dit zoo onwillekeurig door, tot ik kwam aan het verslag der Gouvernements-lagere school te *Wonosobo*, waar onder anderen in voorkomt: „Het op den 9 Julij gehouden examen heeft aan de leden der Sub-Kommissie te *Wonosobo* weinig „redenen van tevredenheid gegeven, en was het blijkbaar, dat de „vorige onderwijzer (H. Goedhart), rekenende op eene spoedige „overplaatsing, het onderwijs had verwaarloosd".

„Zijne overplaatsing geschiedde dan ook in de maand Junij; „doch in eene ondergeschikte betrekking".

Het zoude, mijns inziens, den onderwijzer *Goedhart* niet moeijelijk vallen, de uit genoemd verslag aangehaalde zinsneden, te logenstraffen, daar ik zeker weet, dat hij, te Wonosobo zijnde, nooit op eene overplaatsing gerekend heeft.

Ook is mij bekend, dat de onderwijzer *Goedhart* in het laatst van 1859 onaangenaamheden kreeg met den Heer *A. A. Boers*, destijds kontroleur te Wonosobo en lid der Sub-Kommissie van Onderwijs aldaar en dat dien ten gevolge de Heer *Boers* zijne twee kinderen, die de school bezochten, te huis hield.

De Heer *Depmer*, ook lid der Sub-Kommissie van Onderwijs en een vriend van den Hr. *Boers*, nam drie meisjes van de school eensdeels om den onderwijzer *Goedhart* te contrariëren, anderdeels wijl de Hr. *Depmer* reeds sedert lang het plan had gevormd zijne kinderen door eene Gouvernante verder te doen opleiden.

Wat deed nu de Sub-Kommissie van onderwijs? (de Sub-kommissie was zamengesteld uit de heeren *Steijn Parvé*, *Boers* en *Depmer*.)

De Sub-Kommissie van onderwijs rapporteerde niet gunstig over den onderwijzer Goedhart en verzocht de Hoofd-Kommissie van Onderwijs om hem naar elders over te plaatsen, tot motief nemende, dat het meerendeel der ouders tegen den meergenoemden onderwijzer gestemd was.

Dat nu was eene totale onwaarheid, want van de *negen* ouders, die kinderen op school hadden, hebben zes steeds hunne tevredenheid over den Onderwijzer Goedhart betuigd.

Toen de Onderwijzer Goedhart bekend werd met de bij herhaling gedane voorstellen tot zijne overplaatsing, bleef hij dan ook niet ten achteren om de Hoofd-Kommissie van Onderwijs omtrent den waren stand van zaken te Wonosobo in te lichten.

Zoo herinner ik mij nog uit een door hem destijds aan de Hoofd-Kommissie van Onderwijs gerigt schrijven, à peu près, het volgende: Twee van de drie leden der Sub-Kommissie van Onderwijs zijn mijne persoonlijke vijanden,

Het is dus duidelijk, dat de rapporten van een zoodanig zamengestelde Kommissie niet anders dan partijdig zullen zijn. In 't kort: de onderwijzer Goedhart verzocht aan de Hoofdkommissie van Onderwijs om hem niet over te plaatsen. Evenwel de Sub-Kommissie van Onderwijs werd onvoorwaardelijk geloofd en de onderwijzer kreeg zelfs niet het minste antwoord op zijn schrijven maar werd naar Padang overgeplaatst.

Al die zaken was ik bijna vergeten, doch het bovengenoemd verslag over het schoolwezen in Indië bragt ze mij weer op eene onaangenaamde wijze te binnen.

Daar nu dat verslag in handen van 't publiek komt, zoo gevoelde ik mij gedrongen, om het publiek mede te deelen, dat het verslag over den onderwijzer Goedhart weder een van die willekeurige handelingen is, zoo als er in Indië, helaas! meerdere plaats hebben. Immers het gebeurt niet zelden, dat iemand beschuldigd wordt zonder dat men den beschuldigde in de gelegenheid stelt zich te verdedigen of zonder dat men de zaak behoorlijk onderzoekt.

De Sub-Kommissie van Onderwijs die daar zoo stout weg den Onderwijzer Goedhart van nalatigheid beschuldigt, was volstrekt niet genoeg met den stand van Onderwijs te Wonosobo bekend, om zoo iets te rapporteren.

Geen der leden van genoemde Kommissie heeft ooit, zoo lang de onderwijzer Goedhart de school te Wonoso bestuurde, een schoolbezoek afgelegd.

Alleen hebben zij het openbaar examen bijgewoond, dat drie uren duurde; ieder nu die een weinig met schoolzaken bekend is, zal zeer wel weten, dat men niet alleen door een openbaar examen bij te wonen met den stand van het onderwijs eener school bekend wordt.

En toch heeft die Hoofd-Kommissie de rapporten van genoemde Sub-Kommissie maar voor goede munt aangenomen, zonder de verdediging van den onderwijzer in 't minst in aanmerking te nemen of een nader onderzoek in te stellen.

Hoe ondankbaar is de betrekking van onderwijzer niet reeds, vooral in Indië, waar hij met meer moeijelijkheden te kampen heeft dan in Nederland(*), en toch wordt de onderwijzer hier zoo dikwijls miskend.

En dan nog even als de onderwijzer *Goedhart* in een openbaar verslag op de boven aangehaalde wijze gesignaleerd te worden, is dubbel grievend, te meer daar ik innig overtuigd ben, dat genoemde onderwijzer het onderwijs te Wonosobo niet verwaarloosd, maar naar zijn best vermogen en met den meesten ijver gearbeid heeft.

Eindelijk zoude het mijns erachtens billijk zijn, dat de onderwijzers even als de officieren inzage mogten krijgen van het over hen gerapporteerde, opdat zij zich daarop in tijds zouden kunnen verantwoorden; vooral zoude dit voor de onderwijzers wenschelijk zijn, omdat *alleen* van hen de rapporten worden gedrukt en in het openbaar verschijnen. Voor zoo ver mij bekend is, vindt dit betrekkelijk geen andere ambtenaren plaats.

X.

(*) ? *Red.*

Correspondentie.

De heer D. te Anjer beklaagt zich dat zijne rapporten betrekkelijk de aldaar passerende schepen, bestemd voor de Handelsvereeniging alhier, die hij aan gezagvoerders ter invulling en teekening aanbiedt, somtijds zeer lang aangehouden en geheel oningevuld teruggegeven worden. Hij vreest dat tegenwerking van eene *officiele* zijde daarvan oorzaak is, en meent te regt veeleer op *medewerking* te mogen aanspraak maken.

Scheeps-Berigten.

Straat Sunda doorgezeild

DATUM.	VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN	DATUM	NAAR
December. 15	Hamburg.	Guinea.	Bundesen	Batavia	14 December	Bushire.
„ .—	Nederlandsch.	Minister v. Hall	de Haas	„	13 „	Amsterdam.
„ .16	Deensch	Jörgen Bruhn.	Kopperhold	„	15 „	„
„ .—	Z. M.	stoomschip Ardjoeno	Siedenburg		16 „	Nederland.
„ .17	Nederlandsch.	Vooruit	Kool	Newcastle	16 Julij.	Batavia.
„ .—	„	Burgemeester v/ Middelburg	Hock	„	25 „	„
„ .18	Brem	Orient	Budelmann	Buenos Ayres	17 October	„
„ .—	Z. R. M.	stoomschip Gredin	Kolpatoff	Batavia	18 December	Petersburg.
„ .—	Fransch	Bangkok	Duval	Bordeaux	1 September	Singapore.
„ .14	Engelsch.	Eliza Thornton	Maxwell	Batavia	8 December	Londen.
„ .18	Nederlandsch.	Helena.	Starkenburg	„	17 „	Rotterdam.
„ .—	„	Zeenymph.	Graaff van Roggen	Amsterdam	11 September	Batavia.
„ .19	Spaansch.	Prudencia.	Secertua	Manilla	1 December	Liverpool.
„ .—	Bremen	Humboldt.	Dannemann	Buenos Ayres	23 October	Batavia.

Aangekomen Schepen te Batavia

DATUM.	VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.	DATUM.	AGENTEN.
December 18	Nederlandsch.	bark	Batavia	Prange	Rotterdam	11 Sept.	G. Buyn & Co.
„ —	„	schip	Medea.	Lourens.	„	11 „	Reynst & Vinju.
„ .—	„	bark	Zeepaard	Tjebbes	Kaap de G. H.		Maclaine, Watson & Co.
„ .—	„	„	Burgemeester van Middelburg.	Hock	Newcastle		„
„ .—	Nederl. Indisch.	stoom.	Batavia	Nye	Pontianak.	15 Dec.	W. Cores de Vries.
„ .19	Nederlandsch.	bark	Bezoekie	Rusman.	Rotterdam.	2 Aug.	Reynst & Vinju.
„ .—	„	„	Senior.	Swart	Kaap de G. H.		C. Bahre & G. Kinder.
„ .—	„	schip	Vooruit	Kool.	Rio Janeiro.	5 Oct	van Ommeren, Rueb & Co.
„ .—	Nederl. Indisch.	stoom.	Koningin der Nederlanden.	Lewis	Soerabaja	15 Dec.	W. Cores de Vries.
„ .20	Nederlandsch.	bark	Zeenymph.	Graaff van Roggen	Amsterdam.	11 Sept.	Haager & Schuurman.
„ .—	Brem.	„	Orient.	Budelmann.	Buenos Ayres		C. Bahre & G. Kinder.
„ .—	Nederlandsch.	„	Minerva	van Boven	Singapore	5 Dec.	Maclaine, Watson & Co.
„ .—	„	„	Salatiga	Biesthorst	Londen.	19 Aug.	C. Bahre & G. Kider.
„ .—	„	„	Christina Agatha	Esink	Liverpool		
„ .—	„	„	Alida	Kiewit	Amsterdam.	21 Aug.	Dummier & Co.
„ .—	Nederl. Indisch.	„	Bainol Hair		Palembang.		Coulster.
„ .—	„	„	Norban		Banka		„
„ .21	„	stoom.	Ambon	Vogel	Singapore	18 Dec.	W. Cores de Vries.

In lading liggende Schepen te Batavia.

VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	TONNEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMING.	AGENTEN.
Nederlandsch.	schip.	Kortenaer.	1020	Glazener		J. Cezard & Co.
„	schip.	Oceaan *	654	Herderschee		B. Kopersmit & Co.
„	schip.	Remigius Adolphus	760	Browning	Amsterdam	Busing, Schröder & Co.
„	bark	President Plate	751	Harten.		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
„	brik	Wilhelmina Elise *	270	Tabee	Nederland.	Hunter, Houghton & Co.
„	bark	Nieuw Lekkerland*	680	Hoffman	„	van Ommeren, Rueb & Co.
„	schip	Vooruit	663	Kool		„
„	bark	Senior	585	Swart		Bahre & Kinder.
„	„	Salatiga	431	Biesthorst.		„
„	„	Zeenymph.	622	Graaff van Roggen	Samarang	Haager & Schuurman
„	„	Alida	313	Kiewit.		Dummler & Co.
„	„	Christina Agatha *	609	Esink		—
„	„	Elisabeth	612	Snoek	Nederland.	B. van Leeuwen & Co.
„	„	Generaal de Stuers*.	749	Viersma		J. F. van Leeuwen & Co.
„	„	Krimpen a/d. Lek	703	Ouweland.		Maclaine, Watson & Co.
„	„	Zeepaard*.	787	Tjebbes		„
„	„	Burgermeester van Middelburg	718	Hock		„
„	„	Minerva	752	van Boven.		„
„	„	Bezoekie	747	Rusman	Soerabaya	Reynst & Vinju.
„	schip.	Medea	753	Lourens	„	„
„	bark	Batavia *	756	Prange.	Cheribon & Indramayoe.	G. Buyn & Co.
Nederl. Indisch.	schip	Fatul Mobarak				Coulster.
„ „	bark	Marzoek				„
„ „	„	Lachmadie				„
„ „	„	Fatul Main	311	Bawadie		„
„ „	„	Justina		Tja Tjintjoan.		„
„ „	„	Atiatul Rachman.				„
„ „	schoener.	Machmoed.				„
„ „	bark	Savang Maskoor				„
„ „	brik	Fatul Seroer		Bakreso	Macasser	„
„ „	bark	Mamoen		Bin Oemar Bakerba	Cheribon & Samarang	„
„ „	„	Bainol Hair				„
„ „	„	Norban				„
„ „	stoom.	Ambon	346	Vogel		W. Cores de Vries.
„ „	„	Koningin der Nederlanden.	480	Lewis	Samarang & Soerabaya	„
„ „	„	Batavia	227	Nye	Padang	„
„ „	bark	Atidjatoor Rachman.	500	van Nooyen		Landberg & Zoon.
„ „	brik	William		de Jong		„
„ „	bark	Batavia		Oey Soeiwo	Pekalongan	—
„ „	„	Koengoan				—
„ „	brik	Tartar				—
„ „	bark	Prins Veldmaarschalk	465	Broeder		Eng Oey Djen.
„ „	„	Java	516	Worthington	Padang.	Schimmelpenninck & Co.
„ „	„	Nomanul Barie		Sahaboedin	Samarang	Jacobs.
„ „	brik	Cheribon Packet		Abd. Baharan.	Soerabaya	Buys, Jacobsen & Co.
„ „	bark	Engoan				—
Engelsch.	„	Eugene.		da Silva	Siam	—
Amerikaansch.	schip	Rosette	596	Pierce	Sydney	Paine, Stricker & Co.
„	„	Wild Rover	1100	Crowell	Nederland.	„
Hanov.	„	Kroonprins Ernst August	600	Wilder.		Bahre & Kinder.
Lubeck.	bark	Emma Mathilda		Behrens	Castries Baai	Pandel & Stiehaus.
Brem	„	Orient		Budelmann		Bahre & Kinder.

Factorij Schepen zijn aangeduid met een *

Vertrokken Schepen van Batavia.

DATUM.	VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
December 18	Nederl. Indisch.	bark	Jane	Meyer	Soerabaya.
„ .19	„	schr.	Maria Catharina	Boejong Tenga	Samarang.
„ .—	Nederlandsch.	schip	Zaanstroom	Schaap.	Cheribon.
„ .—	„	„	Twee Gezusters	Bergman	Soerabaya.
„ .—	Fransch	„	Le Cezard.	Ketjen.	Bordeaux.
„ .20	Nederl. Indisch.	bark	Oey Sinjo.	Oey Holian	Pamanoekan.
„ .—	Engelsch.	schoener	Water Lily	Greig	Singapore.
„ .21	Nederlandsch.	brik	Catharina Geertruida	Mos	Nederland.
„ .—	Nederl. Indisch.	schip.	Faidul Mobarak	Noordin	Soerabaya.

Aangekomen schepen te Makasser.

Datum.	Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.
Nov. 13	Eng.	schip	Flag of Truce	Day	Uit zee terug.
„ —	Ned.	bark	Tasmanie	Jonker	Amsterdam.
„ 14	„	brik	Wilhelmina	Detmers	Rotterdam.
„ —	„	bark	Snoffelaar	Hadj. Jasien.	Riouw.
„ 16	„	schoener	Jeannette	Tjambang.	Bali.
„ 17	N. I.	stooms.	Menado	Couteron	Soerabaija.
„ 24	Ned.	schoener	Maria	Scharff	„
„ 28	s'Gouv	stooms.	Telegraaf.	Huisman	„
„ 30	Z. M.	„	Phoenix	Nierstrasz.	Panaroekan.
„ —	Fr.	bark	St. Luce.	Returier.	Singapore.

Vertrokken schepen van Makasser.

Datum.	Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Nov. 13	N. I.	stooms.	Ambon	Vogel.	Soerabaija.
„ 14	Ned.	schoener	Sumatra	Moh. Alie.	Koetei.
„ 19	„	„	Leaman	Tjan Salaefat	Timor.
„ —	N. I.	stooms.	Menado	Couteron	Mol. & Tim.
„ —	Eng.	schip.	Flag of Truce	Day.	China.
„ 21	Z. M.	stooms.	Etna.	Komm. Palm.	Bima.
„ 23	Eng.	schoener	Nina.	Lingard.	Koetei.
„ 27	„	bark	Osprey.	Kahler	„
„ 30	s'Gouv	stooms.	Telegraaf.	Huisman	Ambon.
Dec. 1	„	schoener	Jupiter.	Volt.	Timor.

Aangekomen schepen te Cheribon.

Datum.	Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Dec. 5	Am.	schip	Agnes	King	Batavia.
„ —	N. I.	bark	Inggoan	Kho Haksie.	Riouw.

Vertrokken schepen van Cheribon.

DATUM.	VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR.
Dec. 5	N. I.	schoener	Machmoed.	Gasling.	Batavia.
„ —	„	bark	Tjangoan	S.e Iskim	Soerabaja.

Aangekomen schepen te Indramaijoe.

Datum.	Vlag.	Benam	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.
Dec. 5	Ned.	brik	Maassluis	Post	Pekalongan.
„ 7	Brem.	bark	Oceaan Frid	Schmidt.	Batavia.

Vertrokken schepen van Indramaijoe.

Datum.	Vlag.	Benam	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Dec. 5	N. I.	bark	Alsoer.	S. Alhabsie	Batavia.
„ 7	„	„	Baboel Joesser	S. Almanie.	Sumanap.

ZEETIJDINGEN.

Aangekomen.

Brouwershaven, 2 Nov. Mauda, Batty; Akyab. — 4 Huydecoper, Blok; Vrede, ter Bruggen; Batavia. — Staatsraad van der Houven, Heijmeriks; Batavia. — 6 Maasstroom, Mellema; Soerabaya. — 8 Buitenzorg, Ruhaak; Batavia. — Maria Diederika, van Marion; Passaroeang.

Texel, 25 Oct. Hermanus Isaäc, van der Veen; Old-Calabar. — 26 Clio, Wijnmalen; Batavia. — 3 Augusta, Westenberg; Akyab. — 4 Willem Hendrik, Beckering; Tjilatjap. — 7 Almelo, Tjebbes; Koning Willem III, Zeylstra; Batavia. — Bilderdijk, Loschen; Padang.

Vertrokken.

Helleroetslais, 28 Oct. Vesta, Gerrebrands; Padang.

Texel, 27 Oct. Argonaut, Donema; Soerabaya. — 29 Acadia, Greefkes; Batavia.

Veere, 28 Oct. Maria, van Wulven; Newcastle en Batavia.

Zeilklaar.

Brouwershaven, 9 Nov. Catharina Jacoba Henriette, Tonjes; Graafstroom, de Boer; Batavia.

Helleroetsluis, 9 Nov. Jannetje, Blokziel; Marinus Willem, van Duyn; Batavia. — Willem de Zwijger, van den Dries; Samarang. — Koningin der Nederlanden, Klein; Melbourne. — Macasser, Rip; Akyab. — Ceres, de Haan; New-York. — Arnold Böninger, Hashagen; Newcastle.

Texel, 9 Nov. Bato, van der Burg; Wassenaar, Hofstee; Admiraal Piet Hein, Hazewinkel; Broedertrouw, Rotgans; Californie, de Wijn; Johannes Elisabeth, Burhoven Junius; Batavia. — Johanna Catharina, Besseling; Samarang. — Mentor, Duinker; Christina Jeannette, Rademaker; Soerabaija. — Maria Catharina, Bertrand; Singapore. — Cosmopoliet, Westenenk; Melbourne. — Onderneming, Trip; Oud-Calabar.

Vreemde Havens.

Aangekomen.

Londen, 9 Nov. Regina Maris, Ouwehand; Manilla.

Liverpool, 1 Nov. Goede Verwachting, Hillenius; Amsterdam, lt. voor Batavia.

Shields, 31 Oct. Maria, van Wulven; Middelburg, laadt voor Batavia.

St. Helena, 8 Sept. Amerika, Meermans; Java, vertrok 9 n. Rotterdam. — 9 Schelde, Hoefman; Java, vertrok 10 n. Amsterdam. — 10 Jacoba, Schaap; Java vertrok n. Amsterdam. — Robertus Hendrikus, Mulder; Java, vertrok 17 n. Rotterdam. — 22 Ternate, Cars T..., Java, vertrok 24 n. Rotterdam.

Tafelbaai, 6 Sept. Maria Elise, Schut; Cardiff. — 15 Pauline, Post; Cardiff.

Vertrokken.

Clyde, 2 Nov. Diana, Kyle; Batavia

Liverpool, 23 Oct. Stad Middelburg, Ouwehand; Batavia.

Hamburg, 3 Nov. Minerva, Denicke; Batavia.

Gepasseerd.

Deal, 26 Oct. Hollander, Wap; Hernoaand n. de Kaap de Goede Hoop. — 28 Maria Catharina, de Bos; Gothenburg n. de Kaap de Goede Hoop.

St. Helena, 19 Batavier, Pfeiffer; Java n. Rotterdam.

In lading.

Liverpool, 4 Nov. Seline Jane, Lowe; Batavia.

Berigt aan Zeevarenden.

Ter vervanging van den weggeslagen bolbaak aan de noordkant van het rif van Menschen-Etereiland, is, als tijdelijke voorziening, iets ten Noord-Westen van het vroegere merk, een wit geschilderde bakenton in de diepte van 5½ vadem nedergelegd, welke op ongeveer ½ Duitsche mijl zigtbaar is. De peilingen, van de boei genomen, zijn:

Driehoeksbaak bewesten Groote Kombuis, juist in den westhoek van dat eiland O. N. O ¼ O.

Driehoeksbaak van *Karang Tengara* N. W/Z. O.

N. W. hoek *Menschen-Eter-eiland* Z. W. t. W.

De Schout bij Nacht,
Adjudant des Konings in buitengewone dienst,
Kommandant Z. M. Zeemagt in Oost-Indie en
Inspecteur der Marine,
MAIJ.

BATAVIA,
den 13*den December* 1861.

MARKTPRIJZEN.

te Batavia.

Koffij, Java *f* 37,— ℔ picol nominaal.
—— Padang, 37,— nominaal.
Rijst, (WITTE) 1ste kwalit. *f* 165,— à *f* 175,— gevraagd, kleine voor-
—— „ 2de „ *f* 145,— à *f* 160,— „ [raad.
—— (CARGA) .... *f* 125,— à *f* 130,— nominaal.
Suiker, (WITTE) No. 16 *f* 15,25 ℔ picol.
Gom-élastiek *f* 65,— à *f* 67,— ℔ picol afgedaan.
Genever AVH., bij R. & V., *f* 11,50 ℔ keld. in consumptie.
Arak verkocht *f* 65,— ℔ legger nominaal.
Japansche Boom-Was *f* 40,— ℔ picol, nominaal.
Zw. Peper *f* 16,— à *f* 17,50 ℔ picol afgedaan.
Witte „ „ 30,— ℔ picol afgedaan.
Foeli „ 30,— à *f* 50,— ℔ picol.
Wisselkoers' op Holland *Particulier* 6m/d. *f* 100½ à *f* 101 pCt.
„ Engeland 6m/z. *f* 11,65 ℔ £.
„ Singapore *f* 2,64 ℔ $.
„ China *f* 2,68 ℔ $.
„ Calcutta *f* 124,— per 100 Cs. Rs.
Gouvt. trekt à 99 pCt. sedert 15 Junij.

HANDELS-BERIGTEN.

Amsterdam, 25 October tot 8 November 1861.

Arak. Hierin zijn 100 Leggers ex Windward alhier tot geheimen prijs afgedaan. Voor prima Batavia zoude *f* 130 moeijelijk te bedingen zijn.

Droogerijen. Camphor. Japansche werd tot 125 cs. en Chinesche tot 118 cs. afgedaan, tot welke prijzen nog verkoopers blijven. — *Cassia Lignea* geniet meer vraag tot 53 à 54 cs. waartoe coulant verkocht kan worden. — *Cassia Vera.* Prima kwal. geel blijft 30 à 31 cs. waardig, de laatste afdoeningen vonden tot die prijzen plaats. — *Cubeben.* Goede mercantile kwal. trekt boven 75 cs. geene attentie. — *Gum Damar.* Mooi prima coulant tot 25 à 26 cs. te verkoopen. — *Gum Elastiek* in eene verbeterde stemming. Tot *f* 76 à 78, zouden er voor het oogenblik koopers zijn. — *Gutta Percha*, goede deugdzame kwaliteit zeer gezocht. — Japansche *Was* blijft eene waarde behouden van *f* 34 à 35. — *Bindrotting* goed te plaatsen. Banjermassing *f* 10 à 12, Padang *f* 9 à 10, Koetie *f* 6 à 7. — *Schildpad.* Alleen op lage prijzen van *f* 6 à *f* 8 voor mooi middel en *f* 10 à 12 voor prima te verkoopen. — *Paarlmoerschelpen.* Echte Macassar niet hooger dan tot 70 à 75 cs. te realiseren.

De door de N.H.M. op 24 October te Rotterdam in veiling aangeslagen *Droogerijen* zijn aldus gesorteerd en verkocht:

421 Kistan *Gum Damar*, ca. 24,000 Ko.
279 Ks. A. ¾ prima met gruis en stof..............25 à 25½ cs. per ½ Ko.
98 „ B. blank, klein v. stuk met gruis en stof...22¼ „ 22½ „ „
44 „ C. uitschot.................................13¼ „ — „ „

1327 Pakken *Cassia Lignea Vera*, ca. 42,500 Ko.
Mooi geel, geurig en krachtig van smaak, dun pijpig.29½ à 30½ cs. per ½ Ko.

11 Balies *Japansche Camphor*, ca. 600 Ko.
Gewone goede kwaliteit..........................125½ cs. per ½ Ko.

De 97,801 Bossen *Bindrotting*, door de N.H.M. op dienzelfden dag geveild, werden alle verkocht en betaalde men voor Banjermassing *f* 5.70 à *f* 14, voor Padang *f* 11.10 à *f* 12.20 en voor Koetie *f* 6.— à *f* 12.20

Bij inschrijving werden op 25 Oct. door particulieren tot geheimen prijs verkocht: 300 Pakken, ca. 118 Picols, *Cassia Lignea Vera*, kwaliteit gelijk staande met de 1327 Pn. der N.H.M., alhier aangebragt van Padang per Johanna.

De *Droogerijen*, ex Burgemeester van Reenen, van Singapore, alhier op 6 November in veiling gebragt, werden gesorteerd en verkocht als volgt:

273 Kisten *Paarl-Sago.*
Mooi blank, fijn korrel...........13½ à 1[illegible] cs. per ½ Ko.

200 balen *Sagomeel*
Mooi blank..........................*f* 12.— per 50 Ko.

28 Kisten *Tapioca.*
Penang, redelijk blank doorgaande grof...*f* 18 à *f* 18½ per 50 Ko.

266 Stukken *Gutta Percha.*
29 Ko. AA, mooi zuiver..........
620 „ B, goed „ .... } ...111 cs. per ½ Ko.
411 „ BB, „ minder zuiver....

terwijl van de 1365 Pakken *Gambier*, geperste Pakken, kwaliteit mooi en zuiver, bruin geel van kleur, 1215 Pakken tot *f* 10 à *f* 10½ verkocht en 150 Pakken tot *f* 10½ per 50 Ko. opgehouden, die later daartoe geplaatst zijn.

(*Wordt vervolgd.*)

REGALEN,

aangebragt van 12 *tot* 16 *December* 1861.

Van *Samarang* en *Soerabaja* per stoomb. Macassar:

1 pakje Chs. William Sibbold te Weltevreden. — 1 pakje La Reverente Mère, H. Hijacenthe Noordwijk te batavia. — 1 doos zonder merk.

Van *Japan* per Wilhelmina & Elise:

1 kistje Madame H. Hooij, née Schiff Batavia. — 1 kistje Krook van Harpen te Macasser.

Van *Nederland* per Twee Gezusters:

1 kistje gem. C.N.B.

Van *Soerabaija* per stoomb. Prins van Oranje:

1 kistje Winsser de Lange & Co.

Uittreksels uit officiëele mededeelingen.

Verponding over 1861.

De direkteur der middelen en domeinen herinnert dat de verponding over den tweeden termijn van het loopende jaar moet worden voldaan vóór den laatsten December aanstaande.

Tot ontvangst daarvan zal voor de residentie Batavia, dagelijks, met uitzondering van zon- en feestdagen, worden gevaceerd ten kantore van den algemeenen ontvanger te Weltevreden.

BATAVIA, *De Directeur voornoemd,*
den 8*sten October* 1861. W. H. DU CLOUX.

Overvoer van Steenkolen.

Maandag den 8sten Januarij aanstaande, zal te Soerabaija door den resident aldaar eene openbare uitbesteding worden gehouden, voor den overvoer uit het hoofd-depôt te Soerabaija, van de ondervolgende hoeveelheden steenkolen, als: van 1000 ton naar Amboina in één perceel, van 600 ton naar Ternate in één perceel en van 500 ton naar Bima in één perceel, onder bepaling, dat dezelve te Soerabaija moeten zijn afgehaald op den 15den Maart eerstkomende.

De waarnemende hoofd-administrateur der marine maakt bekend, dat op Zaturdag den 28sten December aanstaande, voor 's lands marinemagazijnen te Soerabaija, publiek aan de meestbiedenden zullen worden verkocht: eenige voor de dienst onbruikbare en overtollige materialen, gereedschappen, enz, afkomstig van Z. M. schepen en vaartuigen van oorlog en het marine-établissement ter genoemde plaatse.

De schade aan den grooten postweg in de residentie Poerworedjo, veroorzaakt door den watersnood op 22 en 23 Februarij jl., thans hersteld zijnde, zoo wordt met referte tot de bekendmaking, opgenomen in de Javasche courant no. 22, ter kennis van belanghebbenden gebragt, dat gerekend van af den 15den Dec. de gewone wagenpostdienst langs vorengenoemden weg weder hervat zal worden.

Gewone huiscollecte ten behoeve van de R. C. armen te Batavia.

De gewone huiscollecte ten behoeve van de R. C. armen te Batavia, over het 4e kwartaal 1861, zal gehouden worden op Donderdag den 19den December 1861 en volgende dagen.

Het R. C. kerk en armbestuur te Batavia.
H. VAN DER GRINTEN, *pastoor*
President,
C. VAN DEN MUIJSENBERG,
Secretaris.

Angekomen Vreemdelingen.

van den 11 tot en met den 22 December 1861.

HOTEL WILLEM II. H. Fanbrughen, van Djokdjokarta. — Brunsveld van Hulten, van Samarang, Buhelle, Boenisch, van Buitenzorg. — B. Anderson, van Calcutta.

HOTEL DER NEDERLANDEN. Mevr. Koch en kind., van Banjermassin. — Thomas, van Batavia. — Krajenbrinck, van Krawang.

HOTEL DES INDES. van Ommeren, van Opdorp, Berg, van de Reede. — Tjibbens, van de Kaap de Goede Hoop. — Loudon, Baillard, Tijdeman, van den Berg, de Meijer, Rusman, Engelbrecht, van Nederland. — Bakker, van Simonsbaai, — Nije, van Borneo. — Trieland, van Samarang. — Egger en echtg., Mejuf. Rozemeijer, van Bankaijang.

JAVA HOTEL. van der Horst, van Nederland. — Behrens en echtg., van Soerabaja. — Carlier, van de Reede. — Visser en familie, van Batavia. — Bras, van Palembang. — Kimet, Bosch, van Klinkenburg, van Amsterdam. — Bundelman, van Buenos Aijres. — Vogel en echtg., van Singapore.

MARINE HOTEL. Hurrelbrunk, Hock, Prange, Laurens, Esinck, Bourqnet en familie, Jufvr. Lockens, de Blaauw, Op Scholtens, Sirks, Sonnenberg, van der Straaten, Eenhuizen, Lamers, Prins, Kruisboom en familie, Jufvr. Vasiait, van Nederland. — Gillavrij, Lucassen, van Samarang. — Uhlenbeck, van Buitenzorg.

Van elk artikel in dit nommer voorkomende, en niet door anderen geteekend, stelt zich voor de wet als schrijver bekend

W. BRUINING.

Snelpersdruk, W. BRUINING, Batavia.